

FÉNYSTÖRŐ

SZÍNHÁZ • FILM • ZENE • IRODALOM • KÉPZŐMŰVÉSZET

ÁRA
400
PENGŐ

I. ÉVE. 19. SZÁM

KISS MANYI
AZ 30. ELŐADÁSÁT UNNEPLŐ
»DOLLÁRPAPA« FŐSZEREPÉBEN
(Várkonyi Studio felvétele)

SCHACHT

GÖRING

KÁRTYA-SZOBA

SÓLYOM FŐKAP.

FESZEI

HAJLÉKTALAN MUZSA
MŰSORON KIVÜL

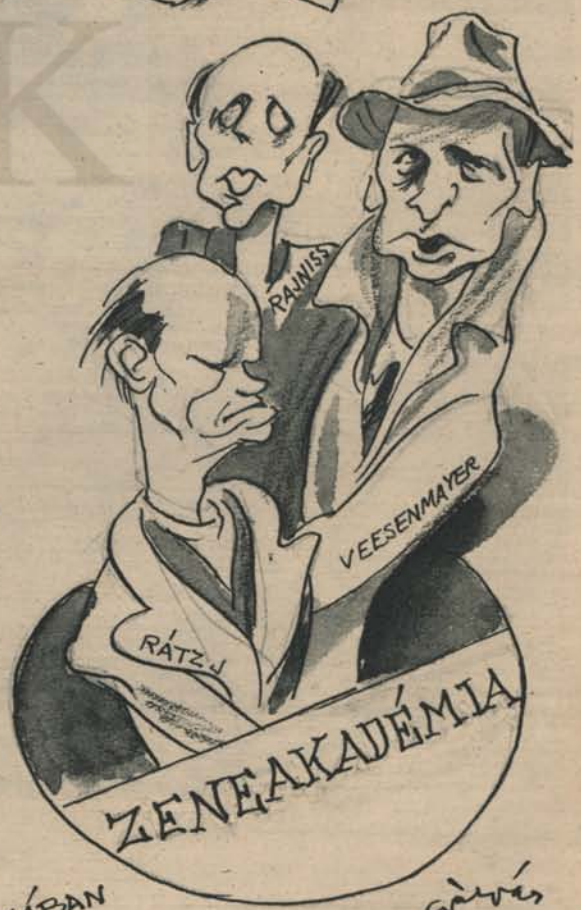
SÓLYOM A FESZÉKBE

RIBBENTROP

HAJLÉKTALANOK MENHELYE

A NÜRNBERGI MESTERDALNOKOK
HELYÉBE IM, POGÁNYOK JÖTTEK

PANNISS

VEESENMAJER

RÁTZ

ZENEAKADÉMIA

ERŐT SZEGÉNY MUZSA,
NEM LELE HONJÁT E HAZÁBAN
(GÁSPÁR ANTAL RAJZA)

arvós

FÉNYSZÓRÓ

MŰVÉSZETI HETILAP

FŐSZERKESZTŐ: BALÁZS BÉLA

FELELŐS SZERKESZTŐ: BÉKEFFI ISTVÁN

FŐMUNKATÁRS: DARVAS SZILÁRD

NAGY ADORJÁN:

»A SZÍNPAD A TÁRSADALOM TÜKRE«

BESZÉLGETÉS AZ ELSŐ SZÍNÉSZÜGYÉSSZEL

Színész áll most a Népbíróság előtt és színész vádolja. Kiss Ferenc felel nemzet- és emberáruló bűnéért és Nagy Adorján, a vád politikai ügyésze veti fel vele szemben a színészi felelősség kérdését.

A Rádió Sándor-utcai palotájának stúdiójában kérdezzük a nagy színész-pedagógust szereplése előtt, új feladatáról.

— Hogyan készült a színész erre a nem mindennapi szerepre? — tesszük fel a kérdést a történelem első színész-ügyészenek.

— Ez a feladat nem szerep. Több annál. A színész most nem a szerző szavaival vádol, mint ahogy ezt a színpadon tenné; most egyben ő az író is. *Az én rendeltetésem csak az, hogy szakmai szempontokból bíráljam Kiss Ferenc különböző tisztségeiben végzett gestióit.* Munkám érdekében áttanulmányoztam az egész vádiratot és az abban felsoroltak, valamint a fő-tárgyalás tanúvallomásai alapján fogom majd felvetni a színészi felelősség kérdését. Ezt annál is inkább meg kell tennem, mert a népbíróság működését szabályozó 81/1945. M. E. számú alaprendelet és az 1440/1945. M. E. sz. novella ezzel a kérdéssel nem foglalkozik, nem is foglalkozhatik, hanem a bíróságnak ad bőséges teret az elvi állásfoglalásra.

— Van-e színészi felelősség és milyen mértékű az?

— Kiss Ferenc ügye nemcsak azért nagy jelentőségű, mert első ízben kerül művész a népbíróság elé, hanem azért is, mert a demokráciának meg kell ta-

nítania színészeit a fokozott felelősségérzetre a színpaddal szemben.

Közbevetek egy kérdést: — Csak a színpaddal, a társadalommal szemben nem?

— Az egyet jelent. A kettőt nem lehet külön választani. *A színpad a társadalom tükre.*

A színész felelősségét a párisi nemzeti színház tagjai már megtanulták. A Comedie Francaise egyik tagja, Des Essarts már a XVIII. században így beszél erről a kérdésről: *»Polgárok vagyunk, polgártársak vagyunk, törvények alatt élünk. Nem kérünk kivételt, mert az csak megalázza azt, aki részesül benne.«*

— Ha most nem mint a vád ügyészét, hanem csak a volt kollégát kérdezném személyi érzéseiről, hogyan beszélne Kiss Ferencről.

— Nagyon szégyenlem magam, hogy a vádlottak padján kell látnom a Nemzeti Színház egy volt tagját. Hogy akadt közöttünk színész, aki szolgál-

latába szegődött országunk megrontóinak. Színháztársaságunk szempontjából pedig végtelenül sajnálom, hogy ez a színész olyan tehetséges, mint amilyen Kiss Ferenc volt. Hangsúlyozom, hogy volt, mert — és ezt teljes tárgyilagossággal állapítom meg — amióta az országvesztő politika szolgálatába lépett, egyre üresebben és lelkiismeretlenebbül állt a közönség elé.

— Hibáztathatjuk ebben a közönséget is?

— Sajnos a közönség is hibás. Azt hiszi, hogy szereti a színészeket, pedig csak olyan, mint a rossz szülő: szeretet helyett becézi, dédelgeti gyerekeit. Mert nem szeretet az, amelyik nem fegyelmez is egyuttal, amelyik mind a két kezében cukrot tart, ahelyett, hogy az egyikben somfabotot szorongatna.

— Ez az első eset, hogy színész az ügyész tisztjét tölti be. Helyesnek tartja-e, ha »laikus« elvállalja ezt a feladatot?

— Jelen esetben talán a »szakmabeli« ügyész lenne a laikus. *A színész ismeri a maga metierjét, ő tudja, hogy mit jelent a színészi szuggesztivitás a propaganda szolgálatában.*

Eddig a beszélgetés. Nagy Adorjánt behívják a leadószobába, ahol a »Tragédia születése« című hangjátékban jelenése van. Kigyullad az adást jelző piros lámpa és hallom a lehallgatón keresztül tiszta, érces hangját: *»Biztos vagyok már, mert az igazság velem.«*

Sophokles írta, de színész mondja, aki a nép nevében vonja felelősségre a nép árulóját.

Kőbányai György

Nagy Adorján

(Foto Mafirt-Basch)

...nem vagyok művész úr. Méltóságos úr a címem...

PILLANATFELVÉTELEK KISS FERENC ÉLETÉBŐL

A magyar művészvilág egyik multbéli hangadója, Kiss Ferenc álláshalmozó színész állt hétfőn a népbíróság elé, hogy feleljen azokért a tetteiért, melyeket a magyar nép és a magyar színészet ellen követett el. Ki volt Kiss Ferenc? Milyen is volt a lelki beállítottsága, arra legjobban az életéből kiragadott néhány epizód világít rá.

1938 őszén történt, hogy megszokott borbélyja hirtelen megbetegedett. Kiss Ferenc dühöngött, hogy helyettesről nem gondoskodott. A színházban nem volt bent borbély és gyorsan az egyik Röck Szilárd-utcai fodrászüzletbe ment át megbereváltatni. A segéd igen előzékenyen szappanozta arcát, Kiss Ferenc közben azonban ráordított:

— Ne piszmogjon, siessen...

— Művész úr, én tökéletes munkát akarok végezni — válaszolta a segéd.

— Vegye tudomásul, nem vagyok művész úr. Méltóságos úr az én címem, ha nem tudná...

*

19⁴¹-ben a Színművészeti Akadémián Kiss Ferenc arról beszélt növendékeinek, ha neki olyan jól képzett tanárai lettek volna, mint amilyen őket tanítja, Isten sem tudott volna nálánál nagyobb színészt teremteni.

— Nincs is a Méltóságos Úrnál nagyobb színész a világon — szökött közbe az egyik akadémista kislány.

— Azt tudom.

*

1944 nyárutóját Sopronban a Lővér-szállodában töltötte barátnője, Fülöp Kató társaságában. Horváth Árpád az ellenállási mozgalom egyik fiatal tagját elküldte Sopronba azzal az utasítással, hogy Kiss Ferencet kínálkozó alkalomkor pofozza meg. Sikerült Kiss Ferenc sötét este elesíteni és néhány pofont adni neki, mire a nagy művész térdre esett és úgy könyörgött:

— Ne bántson, én csak egy ripacs vagyok...

*

Mikor az amerikai katonai hatóság Németország területén elfogta és kihallgatását megkezdték, Kiss Ferenc önérzetesen csattant fel:

— Én vagyok a legnagyobb magyar színész! Nekem zsidó feleségem volt. Ne bántsanak! Engedjenek haza, rám otthon szükség van.

Az amerikaiak meghallgatták kérését és az első kínálkozó alkalommal repülőgépen Magyarországra szállították. Azóta a Markó-utcai fogház egyik III. emeleti cellájában várja sorsának tovább fejlődését.

Mikor cellájába léptünk, ezzel a kérdéssel fordult hozzánk:

— Világosítsanak fel, mi a vád ellenem? Én egész életemben demokratikus felfogású, filozofemita művész voltam. Én a Nemzetiben akarok játszani, nem pedig a fogházban ülni.

Hogy mi a vád Kiss Ferenc ellen, arra dr. Fontány Ferenc néppügyész adott választ:

— Kiss Ferenc a magyar színészetet a jobboldali eszmék szolgálatába állította. A magyar színészetet minden fenntartás nélkül kiszolgáltatta a fasiszta világnézethez és a színházat nyílas propaganda eszközzé süllyesztette le.

A mult év október 19-én a Nemzeti Színház vezetésével bízták meg, november 2-án pedig a színészügyek kormánybiztosa lett. Ugyan e hó 16-án az Új Magyarországban a következő nyilatkozatot tette:

— Csak az lehet színész a jövő Magyarorszáგában, aki utolsó csepp vérével is kész harcolni a nemzetiszocializmusért, és aki teljesen magáévá teszi az új idők szellemét.

Bünlajstromához tartozik, hogy 1940-ben Kádár Lajost rávette egy antiszemita szindarab megírására. Jávor Pállal és Horváth Árpáddal kapcsolatban több tanu előtt kijelentette:

— Amíg ez a két alak él, én nem tudok nyugodtan aludni. Lebuktatom őket.

Jávort és Horváthot a nyilasok elhurcolták. Az utóbbiról még nincs semmi hír.

Karádi Katalin internálásához is hozzájárult. A katonapolitikai osztálynak ő adta a felvilágosítást: Karádi magyar szempontból megbízhatatlan és jó lesz rá zárt helyen vigyázni.

Gümbös Gyulához szoros barátság fűzte és az ő segítségével került vissza a Nemzeti Színházhoz, majd alakította meg a Színész Kamarát és ezzel kapcsolatban a következő kijelentést tette:

— A magyar kormány olyan hatalmi polcra emelt, amilyenén még a színházi életben előttem senki nem volt. Ezért biztosíthatom őket, hogy ebben a pozícióban olyan munkát végeznek, amelyet tőlem elvárnak.

— Bünlajstroma tovább folytatódik. Nem a törvény betűit, hanem annak szellemét hajtotta állandóan végre. Részesem volt Békeffi László elhurcoltatásának. Az ő lelki-

Vajon milyen gondolatokat takar e sötét tekintet?

(Foto Mafirt)

ismeretes munkájának eredménye, hogy a budapesti gettóban 16 színész halt meg és több mint negyvenet deportáltak — fejezte be felvilágosításait Fontány Ferenc.

Most a cellában magábaroskadtan ül és zokog. Állandóan azt hangoztatja, hogy ő ártatlan.

— A Nemzeti Színház igazgatója akartam lenni, ez volt minden vágyam. Ezért küzdöttem és ha néha tévedtem is, vagy olyasmit tettem, ami nem volt fair, ennek az érdekében követtem el. Az ellen tiltakozom, hogy én a színészet Szalasija lettem volna.

— Miért vállalt pozíciót a nyilasok idejében?

— Hiúságom hajtott — mondja lehorgasztott fejjel. — Meg akartam mutatni, hogy a méltóságos címet, amit évekkel előbb megkaptam, megérdemlem. Szolgálni akartam érte.

— Nem értem, miért haragusznak rám és mióta itt vagyok, nem látogatott még meg senksem. Pedig én mindenkin segítettem.

— Nevezzen meg valakit, aki hajlandó lesz majd Ön mellett vallani a tárgyaláson. Zokogni kezd. Krokodilkönnyek hullanak a szeméből, feláll a priesre és mintha színpadon lenne, érzelmős hangon úgy dörgi:

— Magános farkas voltam, akibe mindenki belerugott. Pedig sokan nem tudják, hogy a farkasbőrben báránylelek lakozott.

— Nem voltam sohasem antiszemita, zsidó feleségem is volt és szeretnék minél hamarabb színpadra lépni.

Utóbbi vágya valóra válik, mert november 26-án a Zeneakadémián színpadra léphet...

Fahidy József

József Attila Bécsben

Rosetti egy gyönyörű balladájának az a meséje, hogy egyszer régen elsüllyedt egy díszes királyi hajó. Benne a francia királyfi egész kíséretével. Csak Berold, a roueni mészáros menekült meg a hajótörésből: ő viszi meg a gyászírt az udvarnak. De miközben beszéli, minduntalan félbeszakítja magát és büszkén ismételteti, hogy senki emberfia innám nem mondhatja el, mi volt, hogyan volt, csak ő, szegény Berold, a roueni mészáros.

Ugy érzem magam én is, mint ez a szegény Berold. Amiről beszélni akarok, nyilván nem mondhatja el senki rajtam kívül. Pedig jónéhány beszámoló olvastam már József Attila bécsi tartózkodásáról. Arról van ugyanis szó. Végleg nem értem, hogy a legenda romantikus penészgombaképződése miért kezdte ki József Attila életének éppen ezt a fejezetét. Tény azonban, hogy nem olvastam még egy sort, amely megközelítőleg is a valósághoz híven rajzolná költőnknek a néhai császárvárosban töltött esztendejét. (Az 1925–26-os iskolai évet.) Egyelőre én is csak néhány apróságot mondok el róla.

Ott kezdem, hogy Attila — akkor még alig ismert ifjú költő — Bécsben nem nyomorgott. Éhezni pedig még annyit sem éhezett, mint manapság akármelyik jókeresetű, de a feketézök zártkörű társadalmán kívül rekedt pesti polgár. Ha enni akart, kapott. Éll akkoriban Bécsben egy jószívű földije, a szalámigyárosok céhéből. Nem mondom, azért, mert időnként ízes szalámirudakat juttatott költőnknek, még nem érdemel díszsírhelyet az irodalomtörténetben. De azt megérdemli, hogy merő romantikából ne fogják rá az éhezést József Attila életrajzról olyan valakire, akinek ő volt az életmiszerszállítója, ha ingyen is. Azt pedig én — Berold, a szemtanú — tanúsíthatom, hogy a szalámirudak kövérek voltak, kitűnő minőségűek és főként eléggé gyakoriak.

Szét kell foszlatnom azt a legendaszövedéket is, hogy Attila barátunk holmi albérlésben vagy tömegszálláson lakott. Egész évben a Collegium Hungaricum lakója volt, azé a barokkpalotáé, ahonnan valaha Bessenyei testőrtiszt úr küldögette haza Agyást és más elegyes műveit. Nem modern épü-

let, de el lehet benne éldegélni, különösen melegebb évszakokban, sőt télen is, ha fűtik. Pedig akkoriban az azóta meghalt Lábán igazgató úr jóvoltából fűtötték és Attila sohasem jázott. Egyébként néha hetekig felé se nézett a szállásának, mert a már említett szalámigyáros földijén kívül szép számmal voltak más jóakarói, barátai is Bécsben, magyar emigránsok — ha nem volt kedve hazamenni, ezekenél kapott szállást. Előfordult, hogy hét-számra tanyázott egynél. Hogy melyiknél legsűrűbben, szerénységéből elhallgatom.

A másik vendégszerető emigránsház, ahol Attila elidőzgethetett, a Fényes Samuél volt. Ennek az igazán magyarul író magyar írónak a nevére — valaha forró prómierestlék védjé- zőjére — ma már bizonyosan csak az apák és a nagypapák nemzedéke emlékszik. Hatvanadik évén túl volt, mikor kiszakadt az emigrációba. Még jó másfél évtizedig járta az utódállamok magyar városait ez az apostolkodó tanító és régivá-

gású polihisztor. Elnyűhetetlen lábai voltak és ha egyiket egyszer véletlenül nem törte el, ma is élne tán még ez a külsejében is remekbe faragott ótestamentumi emberpéldány. Egy kisvárosban egyszer egy kisfiú meglátta: »Mama, mama, gyere ki gyorsan, itt megy a jó Isten!« Némi művészettörténettel fertőzött felnőtteknek inkább Michelangelo egy másik figuráját, Mózeszt juttatta eszébe. Fényes bácsi akkor Bécsben magyar hetilapot adott ki Diogenes címen. Többnyire maga írta tele filozófiával, természettudománnyal, szociológiával, szépírodalommal és még vagy tízfélével, amihez mindezt értett. Az elsők egyike volt, akik József Attilát értékelni tudták és abban az esztendőben a Diogenes minden száma között Attilától verset: nem lehetetlen, hogy még kiadatlanok is akadnak köztük.

Hatvanötöt és Lesznai Annáról, akik bécsi tartózkodása végefelé ugyancsak a hóna alá nyúltak, mások megemlékeztek már. Egy fél évszázad óta minden magyar tehetség szállás-

csinálója kaku- zolta el hozzájuk: Ignofus Hugó. A bécsi emigráció me- rrette Attiláért azt, amit mé- tonnie kötelességének tartott, s ez jóval több volt, mint az a havi kétszázad kevesebb, amivel hazája várta a bécsi és párisi tanulóévei után vissza- térni költőt. Kitalált és enyhén bárgyú legenda, azért nem sajnálom megcáfolni sem, hogy Lesznai Anna bútorcipelés köz- ben lett Attilára figyelmessé, mikor mint segédmunkás, al- kalmi napszámól tengődött. Attila Bécsben sohasem cipelt bútort, csak egyszer volt kise- gítő háztartási alkalmazott két hétig, de akkor sem kapott érte napszámot. Ugy történt az eset, hogy abban a már említett Billroth-strassei házban, ahol legtöbbet tanyázott, kitört az akkor még úgynevezett cseléd- mizéria. Az éppen soron volt Mizzi egy nap felmondás nélkül odébb állott. A háznál gyerek volt, Attila tekhát vállalkozott rá, hogy minden házi munkát elvégez, míg sikerül fogadni egy új, külsősebb Mizzit. Aján- latát emberül állta is. Két hé- tig sürott, söpört, mosogatott, ha jól emlékszem, még főzni is segített, s mindezt hivatalosoka- kat megszegényítő hozzájárulá- sával. Legtöbbet azonban a ház akkor hároméves kislányával játszott. Bolondul szerették egy- mást ők ketten, a kis Jutka és a nagy Attila: jó pajtasok, ját- szótársak, sőt barátok voltak.

De a kislány nem az egyet- len volt, aki Attilát odavonzotta. Tíz évvel később találkozá- sukkor a Billroth-strassei ház asszonyának, hogy az egész bé- csi év alatt mélyen és némán és reménytelenül szerette és öhozzá írta akkori, máig ki- adatlan szerelmes verseit. A kis Jutka, úgy lehet, él még vala- hol Németországban, de mosta- nig nem tért haza — ha visz- szasegüli az Eg, csodálkozva fogja látni, hogy hibba lett ő kis Jutkából nagy Jutka, egy- kori játszópajtásából még na- gyobb Attila lett. A Billroth- strassei ház asszonya pedig, a leglelkesebb és legkülönb, most a rákosi temetőben pihen. Egy kibillent világ ordító tébolya elől menekült oda. Ő is önként, mint József Attila. Egy sor könny maradt utána a polcon, magyar írók regényei ékes né- met nyelven.

Itt azonban már elcsuklik a szegény Berold hangja...
Gáspár Endre

Jutka verse

Kislány ő még, a mamája nyujtázkodva
kanyara veszi,
Odahajol az aráha, az őrek dalát be-
lik el neki szemé,
A villamosok hajnali csengését, meg a
legmagasabb fenyőfa csúcsát,
Mék lángoscska lobban ott föl, nu-
latja a nagy fenyő utját,
Ő a fenyőfa akarata, odaszól a fának:
Hőssz-e már?
Duan te nőni, hát még hogy a kisgye-
reknek homlokából rád száll
a madár,
Bécsbe kinnálja csuszáját a kisgyerek, ug-
lipog álhal a folyó kúráján,
Kgyándorva várja mamája, eléje meg se-
vesen, kiiszken,
Ehogy lehajol az aráha, mellé csengve
a habokba és -
Közölte meg szőke halomba kepeken fris-
sen hull ~~hull~~ a telenyer.

Bécs, 1926. márc.

József Attila

Balázs Béla feljegyzései

AZ UTCA MŰVÉSZEI

Mikor olvastam, hogy ezentúl a munkakerülők nem kapnak élelmiszerjegyeket, a koldusok jutottak eszembe. Csak nem fogják őket is dologtalanoknak tekinteni? Nagy igazságtalanság volna és tévedés. Kétségkívül a legnehezebb és legfárasztóbb nehéz munkák közé tartozik nap-hosszat az utcán állni, jó időben — rossz időben, hajdonfőtt, rongyosan és ott szünet nélkül kérni szóval és gesztussal, arc-kifejezéssel, meggyőző érzéssel. Ezt a leg-edzettebb színész is csak néhány óráig bírja. Próbálja csak meg valaki reggeltől estig reszketni fejével vagy kezével, vorkolítani vagy csak esdeklő tekintettel követni minden járókelőt. Mert ha csak egy percre pihen is meg közömbös arc-kifejezésben, elveszti hitelét. A koldus mestersége a legnagyobb lelki erőfeszítések közé is tartozik.

Ne tartsanak cinikusnak. A valódi idegsokkos reszketése nem kevésbé kimerítő és igazi szomorúságot, mint *mutató* arc-kifejezést szakadatlanul elevenen tartani tizenhat óráig, az kegyetlenebb munka, mint ugyanannyi ideig grimásozni vágni, amelyet nem kell érezni is. Mert ebbe legfeljebb arcizmaink fáradnak el. De az előbbibe a lélek, halálosan.

Ha munka is — vetik ellenem a józan tárgyilagosságok — a koldusok munkája nem termelő munka és nem hajt társadalmi hasznót. Stop! Tisztelettel kérdem, milyen társadalmi hasznót hajt a színművész, mikor engem a színházban megrikat? Igenis, nagy morális hasznót hajt, mikor megolvastja a kérges szívek kérést és a jósnak és szájalomnak nemes érzéseit kelti fel. Azért meg is érdemli jó gázsiját. De hát a koldus az ő munkájával az utcán nem ugyanazt cselekszi-e? És nem kell az ő sikeréhez sokkalta nagyobb, meggyőzőbb művészet?

A színházbelieknek sokkal könnyebb a dolguk. Hiszen oda az emberek már ama eleve feltett szándékkal mennek, hogy meglágyuljanak és várják, sőt elvárják a hatást, hiszen előre megfizettek érte. A színésznek nem kell mindenkitől, minden alkalommal hatásával külön kiesikarnia a beléptidiját.

Am a koldus közönsége nem ül zsölytyékben, arccal és készséges szívvel az ő sóhajjal felé, várva az előre kifizetett megrendülést. Az utcán sietnek az emberek, maguk is a szegénység gondjaival, vállukon. Aprópénzüket sínes, a koldusnál váltani nem illik. (Miért?) Adnának is. de rossz időben kigombolkoztatni valakit, ahhoz már dusei ereje legyen a koldusasszonyoknak. A koldusok szezonja a nyár. A feltűrt gallérok idejében a tehet-

ségtelen, vagy kezdő koldusok elpusztulnak.

Mert az utcán valóban utcai harc folyik. Elkéseredett közelharc. Minden lelki fegyvernek és hadieselnek latbavetésével. Szegény koldusok harca a testi és lelki begomboltság ellen, a sietés és szórakozottság ellen. Mert ellentétben a színházi közönséggel, az utcai nem akar meghatódni. Nem akar! Nem akarja.

hogy erőt vegyen rajta jószág és szájalom. Nem ér most rá, mert nappali munkájában éppen ellenkező magatartásra van szüksége. Talán majd este, estélyiruhában majd jó lesz. Ezt a közönséget kell meghódítani az utca művészeinek!

Tessék, próbálják meg egyszer legjobb művészeink, legmegindítóbb szívhangjukkal. Sztaniszlavszki emlékirataiban megírja, hogy ő megpróbálta. De az utcán megbukott a koldus szerepében. A színpadon nagy hatással játszott. Az utcán nem kapott egy kopejkát sem. Mert — mint ő maga mondja — azt hitte, hogy a valóságban nem szabad önmagát nagyon megjátsszania. Természetben természetesen kell lennie. Tévedett.

Pedig a műszínháznak még egy nagy

előnye van az utca színészeivel szemben. Az ő szövegét kitűnő írók írják. Nem magának kell kigondolnia a megindító szavakat. De a koldus szerepének nemesak színésze, hanem ő maga a szerzője is. Sőt alakításának rendezője is. Sőt ő maga, szegény, az élet, melyből, hogy úgy mondjam, magát merítette.

Ne tessék azt hinn, hogy cinizmus szól belőlem: Én nem hiszek azokban a legendás koldusokban, akik otthon levetvén mulábukat, jól megvaesoráznak ötszobás lakásukban és aztán szmókingba öltözve mennek bárókba táncolni. Nem hiszem főképpen azért, mert aki ilyen csaló, az sokkal könnyebben keresheti meg mindennapi pezsgőjét és nem bolond, hogy ilyen kegyetlenül nehéz testi és lelki munkára vállalkozzék. És ha van látó, aki kiáll az utcára vakot játszani, épkéz-láb koldus, aki nyomorékot alakít, hát annak se irigyeljük kétszeres munkáját. Tehet ő róla, hogy az embereknek nem elég, ha azt mondja: éhes vagyok? Hogy az emberek csak annak hajlandók segíteni, akin már nem lehet.

De nehogy azt higgye valaki, hogy elgond, ha a koldus valóban vak és süket-néma, magával tehetetlen öreg, munkanélküli, idegsokkos és lábatlan. Ha ezt a valóságot nem tudja kellőképpen kifejezésre juttatni, a művészet sűrítő, hangsúlyozó plaszticitásával megjátssza, akkor észre sem veszik a járókelők. Azt önként hiszik, hogy a koldus nem től állmatlan éjszakákat azon töprengve, *hogyan* kolduljon? Mit mondjon, milyen hangon, milyen kézmozdulattal, *hogyan* álljon, *hogyan* álljon. Ezek az ő művészi alkotó vajadásai. A kenyere függ tőle.

Igaz, hogy az utca művészei önmagukat játsszák. De hiszen minden valamirevaló színész éli a szerepét. Ebben nincs különbség. Csak abban, hogy a koldus játéka életre-halálra megy. Ha megbukik, éhenhal. En csak két művészetet ismerek, mely felelmes kirelhetetlenséggel kívánja meg a tökéletességet. A másik a cirkuszi akrobatáké. Ha rosszul csinálja a szaltóját, kitöri a nyakát. De sok vitát tenne feleslegessé, ha ez így volna verseknél és színdaraboknál is.

Hadd mondok el néhányat a legkitűnőbb koldusalakítások közül, melyeket mostanában Budapest utcáin láttam. Nem is említem azokat a művészeket, akik valóban a megindító, őszinte szenvedés, az igaz érzés hangján kérnek egy falatot a gyerekek számára. Tehetségesek szegények, de ez még nem sikert biztosító művészi nagyság.

Sajnos, az utca művészeihez is úgy viszonylik a közönség, mint a többiekhez, akik koldusváltukat nem vallják be nyil-

(Száva) Edít rajzai)

tan. Ugyanis nem minden jelenetet ért meg a durvább közönség. Teszem, a Rákóczi-út és a Körút keresztjében állt egy vak nő, aki nem tudott szép szavakat szépen mondani. »Kéree alássá...« hajtogatva monoton szakadatlanúsággal egész nap. Ime, a testi, lelki nyomor, amely már kérni sem tud. Legszánnivalóbb. De megfigyeltem, hogy kis bevétele volt. Csak a műveltebb szívűek adtak neki. Véleményem szerint a közönség bukott meg. De ő pusztult bele. Már rég nem látom.

Bátrabb koldusstílus a teljes némaság. Van, aki még a kezét sem emeli kérésre. Konok daccal kuporogva azt fejezi ki, hogy neki már minden mindegy. Erős néma jelenet. Ama variánsa a szótlan-ság, mely a szemérmes koldust alakítja. Kiültették az utcára. Talán először. Még röstel kérni. Jobb időket látott és nem szokta meg.

Mindezt, ha százszor úgy van is, ha színvalóság is, mégis ki kell fejezni, hogy benyomást keltsen, hogy csak észre is vegyék. Tudjuk, hogy a legmélyebben átélt igazi élmény is lapos banalitássá, sőt hazugsággá lesz tehetségtelen leírásban.

Rendezői ötlet az olyan koldús, aki nem a fal mellé áll, hanem a járda közepére, hogy beléütközzünk, vagy az olyan ideg-sokkosé, aki üve pálcát tart meszkető kezében, amellyel ritmikusan ütögeti az aszfaltot. Nyomorúsága ne csak látható legyen, hanem hallható is.

Van, aki fenyegető szigorral néz a szembe és hypnotizál. Lelkiismeretét ébreszti. Te is tehetsz róla, hogy ilyen nyomorba jutott. Megfélemlít.

Van az ellenkező alakítás: a bizalmasan elébed mosolygó koldus, aki barátságos intimitással köszönt, mint régi ismerőst.

Mosolya tudja, hogy te jó ember vagy. Tudja, hogy nem fogsz begombolkozva elmenni mellette. Ő hisz benned! Már előre örül. Még oda sem értél hozzá, már ő adott neked valamit. Háláját és örömét előlegezte. Te vagy az ő adósa. Nem is a pénzről van már szó. De volna szíved ekkora csalódást okozni neki?

Ezek mind tehetséges és sikert ígérő mutatók. De vannak megdöbbentően nagy alakítások is. A Váci-utcán mentem. Ben alig hallható, beteg, hamis hangcskát hallok. »En vagyok a falurossza egyedül...« Ki éneklte ezt a betyárnótát? Egy koldusasszony. Őszhajú, ráncos esontváz, a megkövült szenvedés ürestekintetű gépieségével. »En vagyok a falurossza!« Egy falhoz támasztott, rongyokba burkolt, hamuszínű múmia. Szemüregei mereven néznek a semmibe. Hangjának sóhajtó nesze mintha egy galvanizált hullából szállna fel. Ő a falurossza egyedül! Ó!!

Ki adta neki ezt az idejét, hogy énekeljen az utcán? Ki mondta neki, hogy ezt a nótát énekelje? Shakespearei ötlet. Van olyan, mint az, hogy a szegény Tamás, Lear és bolondja ugatni kezdenek a viharban.

És az a verklis, akit a minap láttam, aki nyakába akasztott kicsi hangszerét forgatta izgatottan, hevesen és a verklis nem szólt? Egy hangot nem adott! Sietett az öreg ember vele az utcán, forgatta, mutatta, hogy ő dolgozik, ő megtesz mindent, nem rajta múlik, kérem, de mit tegyen. ha már a verklise is elhagyta? Nincs az az angyalzenekar, mely ilyen szánalom-ébresztő, megrendítő muzsikával tudna szólani hozzánk, mint ama eszölösen siető, izgatottan forgató verklisnek néma verklise. Ez Selma Lagerlöf szívében és fejében születhetett volna meg.

Nem tudom, hogy a művészet kategóriájába sorozhatom-e a legmeghatóbb és legbiztosabb hatást. A vak muzsikust, akinek lábánál ott fekszik vezető kutyája. Mert ott a kutya, az ellenállhatatlan. Mert a kutya szeméből kisugárzó hűsleges szeretet, szomorúság és jószág minden embert megszegyenít. En veled vagyok, ha mindenki elhagy is. En veled halok, ha mindenki eldob is. Nem mozdulok a te nyomorúságod mellől. Nem kell nekem se, ami neked nincs. Mi ketten egyedül... Aki az ilyen kutyát meg nem érti, az nem ember.

SZÉPERNŐ:

Kedvenceim A TEGNAP FIGURÁIBÓL ESERNYŐS ELEMÉR

Ilyen szép szabályos úrfilú nincs több a világon, mint Esernyős Elemér.

Megesküdném rá, hogy soha senki nem látta még másnapos szakállal, a képe olyan sima, akár a cipője, az a nehéz borított peremű féleipő, ami vagy tíz év óta szent divat. Tündöklök ez a cipő mint a lakk; tudnivaló, hogy csak az a cipő tud így ragyogni, melyet »kicsontoznak«. Vannak urak, úrfiak, maguk sajátkezüleg mivelik a csontozást; szenvedélyük.

Cipőtől fel a modern, keskenykarimás barna kalap tetejéig semmi hibát föl nem fedezhetsz Esernyős Eleméren. Az öltöny szövétének, ingnek, nyakkendőnek, hariszlónak, a szürke, barna, kék, vörös színében halálos biztosan megtalálja azt az árnyalatot, ami mind azután tökéletesen korrespondál. A szivarzsebből milliméterrel nem fittyen lejjebb a zsebkendője, mint amennyire az előíródott. Hímnemű, vagy nőnemű ismerőssel halad a járdán (már mint a Váci-utca járdáján), halkan szól, igen halkan nevet ha nevet; fogadom, hogy se Chaplinen, se a kis Latabáron se kacagja el magát, se nem eshetik meg rajta, hogy szilajon tapsol a színházban, vagy koncerten; éppen csak összeméri a két tenyerét. Csodálatos ilyen fiatal korára, hogy meg hirta magát fegyelmezni. Az ebéd mellé soha pohár sört se iszik, csak ásványvizet. Nem dalol este a cigánnyal,

ilyet a legigazabb urak már nem csinálnak.

És ami az Esernyős Elemér úri voltát, előkelőségét betetőzi, az az esernyő. Az a legkacsesűbbre sodort, Kigyó-utcában vett finom esernyő, anélkül Elemérünket nem látni se télen, se nyáron; inkább a karját hagyná otthon, mint az esernyőt. Elcsudál-tam az úrfit eleinte, mikor a legfelhőtlenebb májusi meg júniusi napokon bot helyett ernyővel láttam sétálni. Ferenc József uralkodása alatt ezt a divatot nem ismer-tük. Azután, a huszas esztendő elején váltak lamelyik angolán magnásfi plántálta át Pestre az esernyő tiszteletét. Azóta hu-colja a legújabb kánikulában is a súlyo-ernyőt Esernyős Elemér, ünnepien merengve, magát londoni lordnak érezvén, ha egyáltalán ezen a Földön jár képzeletében.

Egyszer egy szép, vagyis, hogy nagyon esnyő novemberi délután a földalattib- szállottam ki és fel, a Vörösmarty-ter- Dühös szél, csapdok az eső, a dolgom sü- gös, felgyűröm a felöltöm gallériát, ka- pom jól a szemembe húzom, nekivágo- (Nekem sohsincs esernyőm.) No és mit- tok, kit látok, ott a Dorottya-utca sarká- őt, Esernyős Elemért. Ott áll, kinos g- mász a képén; a karján csúng az esern- összesodorva, mint mindig. Nem tudja- boldogtalan, ki szabad-e nyitni az erny- vagy se. Sohse látott még angol lord- esőben.

Bekeffi György riportja:

EGY EMBER ELALUDT A NÉZŐTÉREN!...

Véletlen baleset, vagy üzemi hiba? — A szerző, a rendező és a színészek vallomása — Kit terhel a felelősség?

A feltűnést keltő eset három nappal ezelőtt történt egyik előkelő színházunkban. Háromnegyedhét és negyednyolc között. Szemtanuk egybehangzó vallomása szerint a tényállás következőképpen rekonstruálható:

Az ember, aki elaludt, előadás előtt négy perccel érkezett a színházba és a földszint bal, zsölye III. sor 4. széken foglalta el helyét. Erősen kopaszodó, 40-50 éves férfi volt, félkövér, foglalkozására nézve kereskedő. Leült, a vasfüggöny hirdeteit olvasta és egyesek szerint *már akkor ásitott egyet*. Mikor a függöny felgördült, érdeklődve, mosolygó arccal fordult a színpad felé. Felvonás közben két-szer nevetett, résztvevett egy nyiltszíni tapsban, felvonás végefelé *megint ásitott egyet*, a szemét is lecsukta, de csak anynyi időre, mintha valaki pislantás közben pillanatnyi szórakozottságból lent felejtene a szemhéjait, de aztán restelkedve feledékenységen, ismét felemelte és szigorú határozottsággal újra meresztve tartotta egészen a felvonás végéig. Szünetben kiment cigarettázní. Második felvonás kezdetére ismét a helyén ült, tele jóindulatú érdeklődéssel. Négy perc múlva a szeme hályogosodni kezdett, arca kiült a vak ember melabúja, aki csak néz, de nem lát semmit. Szempillái lassan összezsugorodtak. Még egyszer felnyitotta szemét, de már csak félig, azután feladta a küzdelmet, kényelmesebben elhelyezkedett, arca még mindig érdeklődő mosollyal fordult a színpad felé, de *már mélyen aludt*. Nyitott szájjal, szépen, egyenletesen lélegzett, a fejét lassan lehajtotta a nyakendőjére. Pár perc múlva egy színész hangos kitérőre még felriadt egy pillanatra, riadtan kapta fel a fejét, szemét ismét a színpadra emelte, de pillái között ott csillogtak az álom nedves, bofog fényei, egy pillanat múlva behúnyta szemét, visszafeküdt a nyakendőjére és azután már nem is ébredt fel, csak a felvonásvégi tapsra. A harmadik felvonást szegyenkező, zavart mosollyal nézte végig, de éberén, mint aki szemmel láthatólag kialudta magát.

Ez történt! Az illetékesek csak legyintenek, semmi — mondják — ilyesmi esz-szer előfordult már. Mi azonban nem hagyjuk ezúttal közlegyintéssel elintézni a dolgot, nem tűrjük, hogy bagatellizálják, elkenjék, mi elvi kérdést csinálunk belőle. *Vizsgálatot követelünk!*

Hogyan történhetett?

Belátjuk és enyhítő körülményként elfogadjuk, hogy az illető már álmosan jött a színházba. Ezt alátámasztja az a tény, hogy már az első felvonás közepén is ásitott. Sőt, egyszer az előadás előtt is. De küzdött az álmosága ellen, nem akart elaludni, elvégre nem azért vette a drága jegyet. Minden megfeszített erejével igyekezett követni a cselekményt. De minden igyekezete ellenére elaludt. Hogyan történhetett?

Rövidzárlat!...

Kétségtelen, hogy abban a pillanatban, mikor illető elaludt, *üzemi hiba történt*. Valami meglazult a darabban vagy az előadásban. Egy pillanatra engedett a feszültség. Megszakadt az elektromos összeköttetés a színpad és nézőtér között. Rövidzárlat állott be. Ilyen pillanatban szokott a néző felnézni a páholyokra, vagy belepillantani a műsoros ujságba, vagy a szájába venni egy szem cukrot. És aki álmos, az ilyenkor szokott elaludni. Ki felelős egy ilyen színházi üzemi zavarért? Kézenfekvő, hogy először a szerzőhöz vezetnek a nyomozás szálai. A jó darabban nem szabad üres, hatástalan pillanatnak beállnia. Az írónak nem szabad a nézőt egy pillanatra sem kiengedni a szuggesztíója alól.

A szerző fölényesen védekezik

— Akinek kifogása van a darabom ellen, az ne váltson jegyet. Ezen túlmenően minden illetéktelen bírálatot vagy szemrehányást visszautasítok. És hagyjanak végre írni, ez tűrhetetlen, hogy ahányszor írni kezdek, percenként jön valaki és megkérdezi, hogy miért nem írok!... Ami ezt az izét illeti... hogy valaki állítólag elaludt a darabomnál... ehhez semmi közöm! Nincs olyan darab, amelynek minden mondata egyformán hatásos. Sőt, szükségesek bizonyos nyugvópontok, hangulati hullámvölgyek, hogy a nagy jelenetek hatása annál kiemelkedőbb legyen. Ilyenkor a rendező és színészeknél múlik, hogy a darab ne váljék unalmasá. De figyelje meg, milyen szürke köd ül minden színházi előadásunkon. Sehol egy nagy, kiugró színészi alakítás. Sehol egy hatásos rendezői ötlet. A ba-

jok okát tessék valahol bent a színháznál kutatni. És engem hagyjanak, kérem, végre írni!...

A rendező elhárítja a felelősséget

— Tudom, mikor történt a baleset. Abban a pillanatban két színész volt a színpadon, férj és feleség, a férj újságot olvas, a feleség ásit. Szóval unalom — de csak a színpadon! Ebben az unalomban feszültségnek kell lennie, a közönségnek éreznie kell, hogy ebből az unalomból baj lesz! A színészek nem úgy játszották. Unalmasan unatkoztak. Pedig én mondtam, vitatkoztam. Mit csináljak? Üzemi hibák ott fordulnak gyakran elő, ahol lazul a munkafegyelem. Ez különösen áll a színházra. A színház tekintélyuralmi intézmény. Ma egy rosszul értelmezett demokrácia teszi szürkévá az előadást. A színész félelmének, drukkjának, izalmának vibrálása forrásította át a régi premiéreket. Ma kérem? Hajjaj!

Két színészhez vezetnek a szálak

akiknek nevét egyelőre nem árulhatjuk el a nyomozás érdekében.

Vallomásuk a következő:

— Várjuk a szerepet, amelyet át tudjunk élni, amellyel azonosítani tudjuk magunkat! Hiába! Embert akarunk játszani, mai embert, mai embereknek szánt mondanivalóval! Hiába várjuk a feladatot, amely lázba hozzon. Hiába várjuk a szerzőt, aki megírja azt a darabot, amit játszani tudnánk! Tessék a szerzőhöz fordulni!...

Most kezdhethetnék előlről a szerzővel. A kör bezárult. Egy ember elaludt a nézőtérben és senki sem vállalja a felelősséget. A nyomozás holtpontra jutott.

Utolsónak még meghallgattuk azt az embert.

aki elaludt a nézőtérben.

Hogy mi volt az oka? Kit tart hibásnak a dologban? Csodálkozva mondta:

— Én, kérem, direkt aludni mentem a színházba. Olvastam a plakáton, hogy fűtik a nézőteret!

Baráti beszélgetés a népszínműről Márkus László betegágyánál

Márkus László, az Operaház volt igazgatója hetek óta betegen fekszik lakásán s bizony, a hosszas betegeskedés erősen legyengítette.

A beteg hosszú, örömtelen órát akartuk megkönnyíteni egy kis baráti beszélgetéssel. Az interjúkérésnek még a szándéka is távol állott tőlünk, de a végére mégis komolyra fordult a beszélgetés. Szóbakerült a magyar népszínmű, amit tulajdonképpen az operett magyar nemzeti műfajváltozatának tekinthetünk s ekkor már egymás után toltak ajkunkra a válaszra váró kérdések. Elsőként az, hogy ezt az elrontott műfajt nem lehetne ismét, de most már egészségesebb formában feltámasztani?

— Ilyen formában nem tudok a kérdésre felelni — hangzik a válasz. — A népszínmű irodalmi, szorosabban véve drámai műfaj, amelynek »népisége« eleve gyanús, ha népiségen a népi élet valóságos szemléltetését, a népi lélek megőrzött éssiségének feltárását, a potenciális népi energiák magasabb kulturmunkává alakítását értjük. A népszínmű úgy viszonylik a népiséghez, mint például a Dóczyak, a Fráter Lórándok, Anyos Lacik és a többi nótafák mesterséges képletei viszonylanak a népdalhoz. Nem is a cigánymuzsikának felel meg az irodalom terében a népszínmű, csak ennek a gyökértelen és mindenféle kultúrától steril uri »sírnavigádsnaka. Még ha abban a nagyon primitív értelmezésben veszem is a népiséget, amely szerint az a paraszti figurák szerepeltetésével azonos, még ebben az esetben sem látom a népszínművet népinek, mert paraszti érzégek nyárszolgári képzelgések és etnikumok önkényes keverékei.

— Tegyük fel azonban, hogy ebből a műfajból tovább lehet valamit fejleszteni, sőt pótlólag valódi népiség is kerülhet belé. Akkor is valami paraszt vígjáték keletkezik, esetleg nótákkal, vagy ezek helyett hitelesebb népi dalokkal megtűzdelt zenés vígjáték, de *aligha operett, ami ugyanis nem irodalmi, hanem jellegzetesen zenei műfaj.* Az operett zenéje minőségénél fogva zenei kvalitás, mely éppen úgy, mint az opera, drámai élményt fejez ki, csak éppen ennek az élménynek könnyebb, derüesebb, naivabb mozzanatait. Az operett áriái, együttesei, kórusai és fináléi, mind elsődleges kifejező formák, amelyhez képest a szöveg a zenei drámának, mint egy programadása csupán.

— *A magyar népi operett tehát nem a merőben és lényegében más daljátékban fog teljesedni, — márpedig a népszínműből a legjobb esetben ez keletkezik, hanem kifejlődhetik abból a népi zenekincsből, amit Bartók és Kodály feltárásában megismerhettünk.* Ez a roppant energiától feszülő élő anyag önmagát teremti új és hiteles formába és a nagy költők mintázásában létesül magas zenei kultúrává, mely a népiségből közvetlenül gyökerezik. De ebből az energikus anyagból nemcsak

a nagy stílusra futja, maradnak a monumentális formákon kívül felhasználatlanul olyan lazább és lengőbb szubstanciák, amelyek az operett kecses és könnyelmű formáiban fejezik ki magukat.

— *A magyar népi operett, a magyar népi zene fellarult őanyagából jöhet létre — nem bánom ide számíthatjuk a verbunkos zene javát is, amely magyarosság és kromatikus ízét izleljük a »János vitéz« drámai zenéjében. Az ősibb skálák magyarsága a »Háry János«-ban kezd operett-szerűen bontakozni, s ez a két párhuzamos vonal vezet a magyaros, vagy akár népi operett felé, de ezek egyike sem ered a népszínmű nótázásában. Ha aztán egyes népszínművek szövege esetleg alkalmasnak mutatkozik, hogy valami népi operettzenének szövegévé készítsék elő, ez csak annyit jelent, hogy az operett népiségében nem a szöveg, hanem a zene a meghatározó tényező és a szöveg lehet »népszínmű is, ha egyszer a zene drámai és magyar.* Reméljük, hogy a magyar népi gyökéretű operával együtt meglesz a vele egytestvér operett is, de ebben a létesülésben a népszínmű még mint katalizátor se fog az elemek között keveredni.

Kérem, beszéljen valamit magáról, anélkül, hogy kérdezném.

— Az utolsó húsz esztendő az Operaháznál töltöttem. Viszontagságos évek voltak ezek. Rögtön az első esztendőben igazgatónak neveztek ki és én két hónap múlva lemondtam, mert antiszociális intézkedésekre akartak kényszeríteni. Pár év múlva a Nemzeti Színházhoz hívtak igazgatónak, pár hónap után ott is ilyesmit kívántak tőlem, megint otthagytam pozícióm. Aztán az Operában dolgoztam — talán szabad megállapítanom, hogy az én munkámból lett a magyar Operaház, amelyet igazgatásom idején nemcsak Európá-

ban, de kivülből is olyan magasra értékelték, hogy még a háború előtt a magyar együttes legelőkelőbb operákban a világ szabad nyilvánossága előtt mutatkozhatott be emlékezetes sikerrel. Balettünk, amelyet én fejlesztettem ki, hathetes színpadra kapott meghívást Londonba, — fájdalom 1939-ben, amikor közbejött a háború — és cserevendéggjártéko ajánlott együttesünknek a Metropolitan igazgatója. Ez a gyönyörű terv csak a háború zátonyán feneklett meg. Műsorunkat és munkaszítmánkat tanulmányozni kiváló szakemberek látogattak hozzánk és emlékszem, a »Június« hetek egyik ünnepi sorozatára Szegedről kaptunk távirati jegyrendelést, ami akkor nem is tűnt fel különösképpen, hiszen belekerültünk az angol és amerikai turistakaravánok hivatalos programjába. Ezen a vonalon és a belső propaganda vonalán nagyszerű barát az Operabarátok Egyesülete. Nem igaz az, amit a reakció hazudott, hogy az Egyesület befolyásolta volna az Opera művészi és világnézetű magatartását, ellenben igaz, hogy pártatlanul lelkes és hozzáértő, önzetlen ügyvezetője, Fellner Alfréd az egyesület minden anyagi és erkölcsi energiáját munkába fogta a magyar opera megismertetése és elismertetése érdekében itthon és külföldön.

— *Amma sötét március 19-én lehetetlenné vált a helyzetem. Weessenmayerék »deutschfeindlich und judenfreundliche magatartásom miatt proskribáltak, de én már első napon be is adtam lemondásomat...*

— *Most egy egészen komoly szándékú ismeretelméleti, vagy helyesebben ismeretkritikai munkámat vettem elő és beáram magam egy életet át gyűjtött jegyzeteimbe. Mindig erre gondoltam, je mindig csak lopva, mert mindig más dolgom volt. Most talán bele tudok koncentrálni, csak most még igen kezdek fájni és kiesit éhesen, nem tudom, megint csak mire megyek fűtetlen szobámban. Egy Peer Gynt-szerű könyvdrámát is elkezdtem és írok újságcikkeket is, persze egyre gyérebben, együtt sorvadozva a sorvadó újságpapírossal...*

Márkus Lászlónak sohasem volt könnyű dolga. Ahová hívták, ott valaki bizonyára elrontott már valamit és neki kellett segítenie. Szemközt áradt vele ennek a szörnyű századnak világtörténelme és egyre vadabb örvények sodrában, ár ellen kellett mindig előre vergődnie. Bizonyára lesz valaki, aki felkutatja az elmúlt 40 esztendő kulturtörténetét és ebben az ő neve méltó helyet foglal majd el.

Gamásiné Halmy Sári

Márkus László

(Rozgonyi foto)

Udvarozó szem

Művészlemezek,
operák, zenekari művek,
tánclemezek

békebelli választékban

Kossuth Lajos-utca, 11 az udvarban

Mit próbálnak a színházak?

Nemzeti Kamara: Priestley: Lavina Lukács Margit és Sitkey Iren

Vig: Huxley: Most vagy soha Rátkai Márton, Ruttkay Eliz. Somló István és Lestyán Sándorné

Művész: Maugham: Eső Művelők Mária és Várkonyi Zoltán

Pesti: Márai: Varázs Tolnay Klári, Kőműves Sándor, Ajtay Andor

(Foto: Magyri—Marian)

Se Priestley, se Huxley!...

A Víg-színház, Művész Színház és Kamaraszínház próbára tűzött, majd próbáról levett darabjainak tragikomikus története

A magyar színházi közönség halévi koplalás után éhesen várja az új angol darabokat. A náci-elnyomásból felszabadult színházak tudják ezt és sietve műsorukra is tűzték az új angol termésnek hozzájuk már érkezett darabjait. Ezek a darabok nem a megszokott módon kerültek Budapestre, vagyis nem egy színházi ügynök kötötte le Londonban, (ahogy ez a múltban volt), hanem az angol katonai misszió juttatta el a Marton-irodán keresztül a színházakhoz. A dolog annak rendje és módja szerint simán ment, aláírták a szerződést, amely szerint az esti bevétel öt százaléka illeti a szerzőt, erről előadásunkint elszámolást készítenek, az esedékes összegeket naponta, vagy hetenkint befizetik a misszióknak, ennyi meg ennyi pengő előleget folyósítanak a szerződés aláírásakor.

Ilyen előzmények után, ezekkel a feltételekkel a Víg-színház és a Művész Színház három angol darabot kötött le. A Víg-színház darabjai: Priestley: They Came to a City, Rattigan: Flare Path és egy Huxley darab. A Művész Színház: Noel Coward: Blithe Spirit, Rattigan: While the sun shines, továbbá Maugham Eső című, annakidején Titkos Honával nagy sikert aratott darabja. Ezek közül a Priestley darabot Hellai Jenő, a Cowardot Stella Adorján már le is fordította, sőt a Víg-színház próbálni is kezdte. És most jött a bomba...

Marton Böske

Marton Böske még a végtelenül udvarias angoloknál is szokatlanul udvarias levelet kapott a missziótól... Hogy mennyire kellemetlen számukra a dolog, de hát ilyenértelmű utasítást kaptak Londontól, még néhány boesánatkérő mondat, és aztán a lényeg: a már lekötött, leelőlegezett, lefordított és próbáratüzött darabokat csak úgy adhatják oda, ha a szerzők darabunkint 25. HUSZONÖT!!! font előleget kapnak. Ez az előleg a Coward darabnál nem huszonöt, hanem hetvenöt font, miután a Blithe Spirit Angliában óriási siker.

Marton Böske tanácsátlanul forgatja kezében a levelet.

— Mit fog most tenni? — kérdezzük.

— Először is leállítom a Vígben is, a Művészházban is a próbákat. Ez a huszonöt font a hivatalos kurzuson is közel háromnegyedmillió pengő, feketén pedig kiszámíthatatlan csillagászati szám. Nincs ma színház a kontinensen, amelyik ilyen horribilis előleget tudna fizetni.

— Mennyi volt békében az előleg?

— Tíz fontnál kezdődött és csak ritkán kértek huszonötöt, mint maximumot.

— Lát valami kiutát?

— Megpróbálom meggyőzni és meglőzni a missziót. Megmagyarázom, hogy a magyar közönség mennyire várja ezeket a darabokat. Angliának sem lehet közömbös, hogy megismerkedjünk az utolsó évek irodalmával. Fogják ezt föl, mint valami lelki UNRRA-szállítmányt, mint szellemi szeretet-csomagot. Mondjanak le az előlegről. Ha meg a darab — és meg vagyok győződve felőle, hogy valamennyi siker lesz — az angol szerző megkapja a tantiemjét, jóval többet, mint az előleg összege. De lássák be, hogy egy koldusszegény ország koldusszegény színházai nem bírnak el ilyen terheket.

Az egyre szigorúbb zsidótörvények nemcsak a zsidók számát szaporították a boldogtalan emlékeztető fasiszta-uralomban, hanem a négerek számát is. Színházi nyelven »négers«-nek nevezik azt a jámbor dolgozót, aki más helyett és a más neve alatt végzi el a munkát. A háború alatt, különösen a filmgyártásban nem tudták egyik napról a másikra pótolni az elparancsolt szerzőket, mire megindult a hajszja a négerok után.

A filmírók társadalmában ebben az időben két csoportra tagozódott. Voltak strómanok és voltak négerok. Ideális stróman volt a kedves, könnyelmű, italos író, aki soha meg nem jelent a filmgyárban, soha el nem olvasott egy kéziratot és a premier után kellemes mosollyal zsebelte be a gratulációkat. Akadtak kellemetlen strómanok is, akik mindenáron írni akartak, saját ötleteiket ohajtották beletűzdelni a forgatókönyvbe és élenként protegáltak fiatal és tehetségtelen hölgyeket a főszerepekre. A négerok kasztjában a titoktartás nem tartozott az általános erények közé. Hiába hirdették a plakát bármilyen zengzengő ypszilonos nevet, a néger nem állta meg, hogy bizalmas barátainak el ne árulja, hogy ő a titkos szerző.

Maga a négerirtás olyan ósrégi, mint az irodalom. Pomson du Terraille-ról, a párisi detektívregények híres szerzőjéről hallottam a legrégebb négerirtást. A múlt század végén izgalmas folytatásos regénye-

EMLÉKEZÉS A FEKETÉZŐ NÉGERRE

Irtá: STELLA ADORJÁN

ket írt az egyik bulvárlapba. Legsikerültebb regényének közlése idején a 70-ik folytatásnál felhívta a kiadója és kétségbeesetten panaszkodott, hogy már másnapra nincs anyag a nyomdában, azonnal küldje a folytatást. Terraille megszeppent és elrohant a Montmartre egyik kis utcájába, Decaux úrhoz, a négerjéhez, aki helyette írta a vérfigyasztó történeteket. Beesegtetett a kis lakásba és magában mormolta azokat a kifakadásokat, amelyekkel négerét illetni fogja. Am egy gyászbaöltözött nő nyitott ajtót és zokogva ujságolta: »Decaux úr három nappal ezelőtt meghalt.

Az író megbocsátott hanyagnak hitt kollégájának, de ezzel a folytatásos regény nem készült el. Terraille felkereste a kiadót, bünbánalán elmondott neki mindent és kétnapi haládeket kért. Megjelent az újságban a szokványos két sor, hogy »a regény folytatása anyagtorlás miatt mai számunkból kimaradt. És Terraille neki-gyürkőzött, átvette az eddigi anyagot és

egész éjszaka dolgozott a regényen. Késő reggelre járt az idő, amikor az inasa jelentette, hogy sürgős ügyben egy úr keresi. Be is vezetett egy cingár fiatalembert. A jövevény belépett a szobába és minden tekintet nélkül így szólt az íróhoz:

— A regény néhány folytatását hoztam el. Névem Lecroix, én vagyok Decaux úr négere...

Békeffi Istvánmal Bécsben még szerzők voltunk, amikor Berlinben már négereknek számítottunk. Ebből keletkezett a legvidámabb színházi történet, amit annak idején nem mertek megírni a bécsi lapok. »Unentschuldigste Stunde« című darabunkat Bécsben játszották és Berlin számára is megvették, ott azonban »starnirozták«, ahogy ezt akkor mondták. A címet megváltoztatták, »Primanerine« lett a címe és szerzőként Sigismund Graf szerepelt. Történt, hogy Röbbeling, a Burgtheater igazgatója megnézte a darabot és lekötötte. Bécsben ki is írták a próbát, kiosztották a szerepeket. Az első próbán az egyik színész odament a direktorhoz és mint egy nagy titkot, a fülébe súgta:

— Direktor úr kérem, ez a darab már megy Bécsben. Itt, a szomszéd utcában, hónapok óta...

Röbbeling gyorsan levette a darabot a próbatábláról és a szereplőket titoktartásra kötelezte. Bele is telt két nap, amíg Pesten is megtudtuk az esetet.

„A NAGY, MELEG ÁRAM” EHRENBURG BESZÉL

A zsúfolt teremben magyarok ültek. Az előadói asztal mögött a szovjet nép nagy írója, Ilja Ehrenburg beszélt. Franciául. A Balkánról jött most és a legnemesebb nyugati nyelven tolmácsolta a szovjetorosz nép érzelmeit és véleményét Európáról és az európaiakról, Magyarországról és a magyarokról. Oroszország szót Franciaország nyelvén egy nagy író szavaival hozzánk, magyarokhoz.

Lehet, hogy túlságosan nagy szavakat használok, de úgy éreztem, hogy minden, ami a világban igazi érték, ott volt ezen a délutánon. Kelet, a maga hatalmas Szovjetbirodalmával, erejével és ifjúságával, Nyugat francia kultúrája a szavak csengésében és mindaz, ami mögötte elterül. És még valami. Az az aránylag kiesi, de jelentőségében felmérhetetlen földdarab, amit Európának nevezünk. Az európai hang és az európai szellem, amit a szavak egymásutánja, a mondatok lelke, stílusa jelentett. Amit az író jelentett. Ilja Ehrenburg.

A felégetett városokról beszélt, a romokról és a sírokról, amelyek Oroszországban ugyanolyan sírok és romok, mint akár Magyarországon. Két szöborről. Egy bronzbaöntött és egy márványba faragott ifjú leányszöborről, mely ugyanolyan hidegen és szomorúan mereng az omladékok között itt Budán, mint valahol Noviban, a régi Carszkoje Szelóban. Beszélt a háborúról, az orosz nép mérhetetlen akaraterejéről és a fasiszták mérhetetlen, ostoba gögjéről.

A kultúráról, amelyet nem szabad a könyvek művészi kötéséből megítélni és a felszabadítottokról, akik rabszolgák maradnak mindaddig, amíg önmagukat nem teszik szabaddá. A mai Európa talán valamennyi nagy problémájáról mondott egy-két szép, okos vagy tünődő mondatot és közben elmesélt valamit, ami még este is, sokáig a fülemben csengett. Valahogy így mondta:

»Azzal vádolnak minket, hogy beleavatkozunk idegen ügyekbe. Mielőtt erre felelnék, elmesélek valamit Norvégiában jártam és egyszer csak csodálkozva észrevettem, hogy a kertekben rózsá virágzik és paradicsom érik. Egy pillanatig bámultam, aztán eszembe jutott, hogyan lehetséges ez: a Golf-áramlat hatása. Valahogy így avatkozunk be mi is mások ügyeibe. Ugy, mint a Golf-áramlat. A pusztá létünkkel. Azzal, hogy vagyunk...«

Eszembe jutott Magyarország. Magyarország, amelynek hideg és zordon kertjében

itt-ott már kivirágzott a szabadság. Ezt a szabadságot nem önmagunk szereztük. Száz évvel ezelőtt egyszer már kivirágzott, de elhervadt megint. A magja életképes maradt. Bent élt, mélyen bent a nép lelkében, mindig akadt, aki táplálta, öntözte, — a teljes őszinteséghez az is hozzátartozik, hogy nem vagyunk érdemtelenek rá — de a szovjet nép Golf-áramlatának éltető hatására tudott csak kibujni a földből. És ez az, amit nem szabad elfelejtenünk. Nem akarom, hogy félreértessenek. Nem a háláról akarok most itt beszélni, mert az országok ugyanolyan hálátlanok, mint a benne élő emberek. A Szovjetunió valóban nem avatkozik bele mások ügyeibe — mint ezt Ehrenburg mondja. Elég büles és elég hatalmas ahhoz, hogy ne törődjék a hála és az ezzel rokon tűnő érzelmeikkel. Ha olyan ostobák és olyan gögösek leszünk, még azt is elfelejthetjük, hogy a Vörös Hadsereg csapatai szabadtították fel országunkat a német önkény alól. Ismét Ehrenburg előadását kell idéznem: »A Szovjetuniót lehet bírálni, lehet szidni; haragudhatunk egyik vagy másik katonájára, ellenezhetjük a politikáját, mindent tehetünk... De a Golf-áramlat akkor is tovább fog hömpölyögni és ontja melegét a hűvös és kietlen tájak felé. Ez az, amit az együtt-vagy-ellen-érzések teljes kikapcsolásával egyszerű tényként tudomásul kell vennie mindenki-nek. Elsősorban azoknak, akiknek mindig jutott pénzük arra, hogy kvarelámpák fényében süttékezzenek. A Golf-áramlat éltető melegétől millió és millió szegény ember szívében kihajtottak a virágok, nemcsak a pirosak, hanem a piros-fehér-zöldek is...
Molnár Miklós

Ilja Ehrenburg az előadói emelvényen, mellette Zilahy Lajos

(Foto Mafirt—Caerna)

A Fényszóró falán

Az Operaháznak újból gyásza van. *Venczell Béla* örökös tag, *Don Basilio*, *Ozmin*, *Sarastro* és más nagy basszszerepek híres alakítója itthagya a földi színteret. Mint oratórium- és dalénekes, a hangverseny-pódiumon is sokat szerepelt olasz- és német operaszínpadokon is nagy sikerei voltak.

Kedves, joviális egyéniségét mindenki szerette. A művészi világ »apuká-jának emlékét sokáig őrzi, aki csak ismerte.

A magyar nőket is meghívták a párisi női világhongresszusra

A Magyar Nők Demokratikus Szövetségének küldöttsége igen terjedelmes statisztikai és propagandaanyagot visz magával a kongresszusra. Külön feltűnést keltő az a két ízlésesen és művészién festett térkép, melyek egyike Magyarországot, a másik Budapestet ábrázolja. A tervezők és egyben kivitelezők: *Lándori Éva* és *Szepes Magda*, méltán büszkék lehetnek alkotásaira. A propagandaanyag másik érdekessége »Az ostromtól az újjáépítésig« című fényképgyűjtemény. Vonzó keretet ad a fényképeknek a *Cs. Mocsányi Ida* által tervezett album. Remélhető, hogy a női küldöttség sok új barátot szerz Magyarországnak.

(Mércyné Wellesz Ella felvétele)
Gábor Miklós vette át a »Szent Johanná-ban Várkonyi Zoltántól a Dauphin szerepét

VIGYÁZZ,

HA JÖN A PLÁGIUM!

Valamikor az ilyen dologról azt mondták: ez is csak Pesten fordulhat elő.

Most is ezt mondjuk.

Arról van szó, hogy a hétfői lap szenzációs beszámolója szerint *Fodor Endre magántisztviselő* pert indít *Chaplin* ellen a *Diktátor* című film miatt. Fodor úr ugyanis 1937 november 2-án levelet írt *Chaplin*-nek, amelyben felhívta a nagy komikus figyelmét, hogy remek ötlete van, amelyből világhíres filmet lehet készíteni. A film címe: A diktátor. Arra kérte *Chaplin*t, hogy amennyiben érdeklí a dolog, válaszoljon.

Chaplin nem válaszolt, ellenben készítet egy filmet *Diktátor* címen, amely tényleg világsiker lett.

Szóval *Fodor* úr, noha levelét megírta, pestiesen szólya kimaradt a buliból. Most megvárja a film pesti bemutatóját és akkor próbapert indít *Chaplin* ellen.

Ezt az ötletet viszont *Mr. McLean Nisbet*, *Fodor Endre* hollywoodi barátja fűződte.

Mint látható, itt a jobbnál jobb ötletek egymást kergetik s nagyon csodálkozánk, ha *Mr. Chaplin* nem méltányolná *Mr. Nisbet* és *Mr. Fodor* huncutságait.

Elvégre ilyen remek ötlet nem mindenkinek juthat eszébe. Ki tudná azt pontosabban megmondani, hány álmatlan éjszakájába került *Fodor* úrnak, míg kisütötte, hogy kéne egy

filmet csinálni, aminek *Diktátor* lenne a címe. Egy ilyen remek gombhoz aztán könnyű kabátot varrni. Ettől a *Chaplin*től végeredményben minden kitélik, ez ötször nősült, gyermekjáték ennek egy ilyen sikerült geg-et ellopnia.

Még jó, hogy a *Mr. Nisbet* Hollywoodban résen volt. Nála aztán egy-két ötlet ide vagy oda nem számít.

Nem tudom, mi lesz a próba-per kimenetele, mindenesetre megkérem *Fodor* urat, hogy nekem lehetőleg ne írjon levelet. Bevallom, darabírási tervekkel foglalkozom s képes valami olyat írni, hogy van egy remek ötlete, mely szerint az asszony ingatag, vagy egy másik a nehéz gazdasági helyzetről. Akkor ezzel a két csodálatosan újszerű témával többé nem foglalkozhatom s mégcsak filmtémának sem adhatom el azokat, mert Hollywoodban meg *Mr. Nisbet* áll lesben, hogy érvényesítse *Fodor* úr jogait. Ők ketten az egész világot behálózzák.

Ebbez a nagy ötletező versenyben nekem is volna egy indítványom. *Aujanak el* attól a nevelésesen ostoba plágium-pertől. Ez legalább olyan jó ötlet, mint a *Chaplin*-film címe. Es *Fodor* úr nyugodtan el tulajdoníthatja.

Beesületszavamra nem indítok miatta plágiumperert.

Darvas Szilárd

XIV. *René-Gaál Franciska*, *Ráthonyi János* filmrendező, *Harsányi Zsolt* XIV. *Franciskával* állapodott meg. A film német nyelven készül Bécsben, január első felében. A férfi főszerepeket *Paul Hörbiger* és *Theo Lingen* játsszák. Forgatókönyv: *Szatmári Jenő* és *Kolozsváry Andor*, díszletek: *Benda Miklós*, gyártásvezető: *Pásztor Béla*.

Felzabادلás óta egyik legnagyobb könyvsiker *dr. Kemény István* »Huncut a némete című könyve, mely rámutat arra, hogy a németiség már hosszú évszázadokkal ezelőtt milyen nagy közundornak örvendett hazánkban. A könyv alig jelent meg, máris készülöben van a második kiadása.

Nyilatkozatféle

A Fényszóró mult heti számában cikket írtam »Gyulai Pál idézése címen. A cikk azzal vádolja *Török Sándort*, hogy a »pártpolitika« ellen szolt egyik írásában.

Meg kell mondanom, hogy én nem »pártpolitikát«, hanem »pártkritikát« írtam, s a módosítás a »szedőgép ördögének« munkája.

A többi, csupán értelemzavló sajtóhibát meg sem említem, azt viszont nem szeretném, ha úgy tűnne, mintha magamkitalálta vádak felé céloznék nyilammal.

Zelk Zoltán

Gárdos Kornéliát, a Nemzeti Színház egykori nyilas »művésznőjét« az amerikai hatóságok elfogták. A »Fényszóró« értesülése szerint rövidesen Budapestre szállítják és itt majd a Népbíróság előtt kell felelnie multbelli ténykedéséért.

(Mércyné Wellesz Ella felvétele)

Keresztury Dezső, az új kultuszminiszter egyik legelső feladatának tekintette, hogy tanácskozzék *Major Tamással*, a Nemzeti Színház igazgatójával

LÁGIUM!

...sinálni, aminek Diktá...
...a címe. Egy ilyen re...
...bbhoz aztán könnyű ka...
...rni. Ettől a Chaplintól...
...ményben minden kite...
...lször nősült, gyermek...
...nek egy ilyen sikerült...
...llopnia.

...ó, hogy a Mr. Nisbet...
...dban résen volt. Nála...
...ry-két ötlet ide vagy...
...számít.

...dom, mi lesz a próba...
...enetele, mindenesetre...
...n Fodor urat, hogy...
...hetőleg ne írjon leve...
...allom, darabirási ter...
...foglalkozom s képes...
...lyat írni, hogy van...
...ek ötlete, mely szerint...
...ny ingatag, vagy egy...
...nehéz gazdasági hely...
...kkor ezzel a két csodá...
...újszerű témával többé...
...alkozhatom s mégcsak...
...nak sem adhatom el...
...mert Hollywoodban...
...Nisbet áll lesben,

...ényesítse Fodor úr jó...
...ketten az egész vilá...
...lőzzák.

...a nagy ötletező ver...
...neken is volna egy...
...om. *Alljanak el ettől*
...gesen ostoba piágium...
...z legalább olyan jó...
...nt a Chaplin-film el...
...dodor úr nyugodtan el...
...hatja.

...tszavamra nem indi...
...a piágiumpert.

Darvas Szilárd

...Ella felvételei)
...szeminiszter
...ntette, hogy
...a Nemzeti
...al

A hét színházi vicce

- Hogy tetszett az Asszony és a szellem?
- Fene tudja! Kicsit kevesebb asszony és több szellem nem ártott volna...

PUSKIN KÖVET az elmúlt hét egyik délutánján meglátogatta a MAFIRT filmgyárat és levetítette magának az »ARANY-ÓRA» kész jeleneteit.

November 27-én lesz egy éve annak, hogy Horváth Árpádot a neves színházi szakembert a nyilasok elhurcolták. Horváth Árpádról azóta sem érkezett semmi hír.

A Metro előreláthatólag filmet készít Dénes György »Zuhog az eső» című regényéből.

Az Erzsébetvárosi Színház koncesszióját Komjáthy Károly kapta meg. A Színház művészeti vezetője Békeffi Gábor, a Pódium igazgatója lesz.

Neményi Lili énekes primadonna Bukarestbe szerződött le és a múlt hét elején már el is utazott a román fővárosba.

Dán Klári, aki hosszú hónapokon keresztül Bukarestben vendégszerepelt, hazaérkezett és átmenetileg a Kamara Variété-hez szerződött.

Az Eső a Művész Színházban

A Nemzeti Színház Sommerset Maugham híres darabját, az Esőt a Művész Színházban engedte át. Az érdekes repríz alkalmával Titkos Ilona hajdani szerepét, a honolul örömlányt, Sulyok Mária, a misszionáriust pedig Várkonyi Zoltán alakítja. Ezt a szerepet a bemutatón Csontos Gyula játszotta.

A Faliújság rejtvénye

(Leichtner Erzsébet felvételei)

Melyik négy színészünk maszkja ez? Megfejtés a 19. oldalon.

HUSZONÖT ÉV A MAGYAR OPERAKULTURA SZOLGÁLATÁBAN

I. Egy Wagner-tenorista, aki festő, szobrász és zeneszerző is...

A nagyközönség semmit sem tud Závodszy Zoltán magánéletéről. Most is, amikor a bennünket körülvevő képekről és szobrokról kérdezem, szeretne kitérni a válasz elől:

— Nem érdekes ez, kérem. És egyszer csináltak is már rólam interjút, úgy tíz évvel ezelőtt s akkor megírták, hogy szenvedélyesen festegetek. Általában tájképeket csináltam és különösen sok részt örkítettem meg a »festői« Tabánból. Félévig jártam a Képzőművészeti Főiskolára is. Szobrászathoz pedig akkor kaptam kedvet, mikor Hívós Iván barátom 14–15 évvel ezelőtt portrért készített rólam.

Az Operaházi nemzetközi viszonylatban is kiváló Wagner-énekese az agyagból készült tanulmányfejekben mindig a modell mosolyát mintázta meg, a szájak szögletében a szemközli ráncokban is. Képei pedig levegősek, alig is enged árnyékot férközni a vászonra. A borongóssorsú Wagner-hősök alakítójának művészelleke ilyen vidám, derülőt?

— Wagner tragédiái sohasem sötétek. Mind hősök ők, akik esznéikért halnak meg s így végzetük sohasem lehangoló. Az operaszínpadon gyermekkorom óta Wagner érdekelt legjobban. Kezdetben egészen apró szerepeket kaptam, míg a Fidelio rabkórusának 16 ütemes szólójánál a kritika felfedezte bennem a Wagner-énekést. Bizony, a Wagner-szerepekhez külön adottságok is kellenek. Széleskörű muzikalitás, erős színészi képesség, jó megjelenéssel párosulva, a hangnak is

egyenesebbnek, átütőbbnek és — munka-bíróbbnak kell lennie. Utóljára pedig, de nem utolsósorban: jobban kell tudnia énekelni a Wagner-hősnek, mint az olasz operák alakítóinak...

Abbahagyjuk a visszaemlékezéseket. Kilenec Ady-verset énekel el nekünk — saját megzenésítésében. És harminc Brahms-dalt mutat és még annál is több Schumann-dalt, melyeknek a szövegét ő fordította újra.

II. Némethy Ella, a Scala Wagner-társulatának tagja

Legbensőségesebb, legmeghatóbb élményével kezdi a beszámolót Brunnhilda és Izolda egyedülálló alakítója. Kusza, néhol egészen gyerekes vonásokkal megírt régi leveleket szed elő:

— Az Operaház működő tagjai közül egyedül nekem sikerült Dél-Amerikában is turnéznom. Buenos-Airesben a csupa németekből álló társulat Wagner-elklusát — amelyet Fritz Busch vezényelt — én kezdtem meg. Az Argentínában dolgozó magyar munkások akkor küldöttségbe mentek Faragó Rezsőhöz, a »Délamerikai Magyarsága főszerkesztőjéhez, eszközölje ki, hogy számukra külön magyar hangversenyt is tartsak. Faragó közbenjárására azután a buenos-airesi rádióban egyórás magyar dalestet tartottam, melyen leginkább régi nótákat énekeltem. A hájához hozta ki a főszerkesztő ezt a levél-köteget búcsúzóul — virág helyett. A hála és szeretet keresetlen megnyilvánulása és az egyszerre előtört honvágy, mely áthatotta ezeket az egyszerű sorokat, könnyre fakasztottak és egész úton sirtam.

— Nagyon büszke vagyok arra, hogy a milánói Scala igazgatója, Emilio Ferroni — aki elé csak a kivételesek kerülhettek — mindjárt első jelentkezésemkor próbát énekeltetett és azonnal szerződtetett a Walkür főszerepére. Azóta minden évben énekeltem Olaszországban, ahol a Scala Wagner-társulatával jártuk az országot.

— Mit énekelte legszívesebben és milyen partnerokkal? — kérdezzük.

— Nehéz erre válaszolni. Legkedvesebb emlékem Carmen szerepéhez fűződik, mert 1926-ban ezért az alakításért kaptam az első pályadíjat: az akkori Színházi Bizottság aranykoszorúját. Nagyon szeretek külföldi vendég-énekesselkel fellépni, akiket az ember szinte csak a színpadon ismer meg s a velük való játék majdnem végig — rögtönzés. Nagy élmény volt számomra, mikor a Carment Tino di Patti-éval, a nagy olasz tenoristával énekeltem, aki elkésve érkezett Pestre s így próba nélkül álltunk ki. Akkor, az egészen ismeretlen partnerrel, úgyszólván a nagyközönség előtt alkottuk meg a spanyol szerelmespár tragikus alakjait. R. Gy. I.

ZENEI HÉT

UNGER ERNŐ első WAGNER-estjének nagy sikere volt. A karnagy-professzor a tenyerek csattogása közepette meghatva szorongatta hol a hangversenymester, hol a cselló-szólamvezető, hol az első trombitás kezét, — mire, persze, újból és újból felzúgott a közönség rokonszenvtápsa... S ezek a teatrális jelenetek jellemzők Unger egész produkciójára. A színészi gesztusok, széles taglejtések karmestere ő. Ami talán nem is volna hiba, éppen Wagnernél. Mégis, a hatalmas, lenyűgöző mozdulatok mélyén hiányolunk valamit, adóssunk marad a zenekar vihartidéző zúgása valamivel, ami a lélek tárnájában visszahangozzék.

Unger nem a nagy alkotók közül való. De elsőrendű *nevelőkarmester!* Mostani zenekarának nagy része akadémiai fiatalokból állt, akiket vaseréllyel készített elő a nehéz feladatra. Azt persze nem lehet kívánni, hogy pl. a Tannhäuser-nyitány tremolói is tökéletesek legyenek, de az újoncok általában megállták a helyüket. Fodor János Wotan búcsúját, Báthy Anna a Wesendonk-dalokat énekelte, sokszor méltatott művészetével.

*

A SZÉKESFŐVÁROSI ZENEKARRAL Ferencsik János mutatta be Kadosa Pál Partitá-csát. A cím tulajdonképpen egymásbafűzött táncételeket jelent. Kiűnő zeneszerzőnk munkája azonban 1943-ban született, hallgatásra ítéltetése idején s így kétszeresen érthető, hogy nem tudja magát maradéktalanul átadni vidámító hangoknak. Ez a belső kényszerűség már első tételénél érezhető, amelyet a szerző a közép-prézses kecses motívumai után is csak a bevezető súlyos témákkal tud lezárni. A Menüett könnyed táncát is súlyos akkordok szakítják meg, sőt néha az egész zenekarra kiterjedő drámai szünetek emlékeztetnek az idők komolyságára.

Banda Ede Haydn népszerű gordonkaversenyét játszotta. Könnyedén győzte le a technikai nehézségeket és hangszere az ünneplő, gondtalan vídamság hangján zengett.

*

A Népművelési Központ BARTOK-matinéján zeneletünk élgárdája (Engel Iván, a Waldbauer-vonósnégyes, Basilides Mária, Zathureczky, Jámor Ági és a Faludy-vegyeskar) áldozott a Mester emlékének. Márkus László előadásában a nagy veszteséget idézte, mely az operaszínpadot Bartók korai eltávozásával érte. Balázs Béla személyes élményeinek közvetlenhangú elbeszélésével érdekes megvilágításban mutatta be a nagy Alkotó különös egyéniségét.

Példamutatóan szép hangverseny volt. Úgy érezzük azonban, a magyar közönség jórésze még nem érti teljesen Bartókot. Talán nem lenne szentségtörés, ha az egyes műveket, előadásukat előtt, külön ismertetnék. A Bartóki muzsika számára még nevelni kell a hallgatóságot!

Reményi Gy. István

VILL. HŐSUGÁRZÓT, FŐZŐT, VASALÓT

raktárról szállít AKUSZTIKA KFT. RAKÓCZI-ÚT 49. TEL.: JOZSEF 400

VARIETÉ AZ EGÉSZ VONALON

1.

Budapest 15 színházából négyben varietéműsört mutatnak be, ami annyit jelent, hogy a pesti színházak 25 százaléka a könnyebb fajsúlyú szórakoztatás szolgálatában áll. A négy közül kettőben inspekción tartottunk a héten.

2.

A Kamara Varieté »Fuss, vagy nevéss« címen mutatta be új műsorát. Ha nem is futottunk tőle, de szerfelett keveset neveltünk.

Ez természetesen csak ránk vonatkozik, a bemutató publikuma szemmel láthatóan igen jól szórakozott. Nyilván ezeknek a varietéknek megvan a maguk törzsközönsége, amely tűzön-vízen át mulatni akar. Különösen a vastag dolgoknak van sikerük, majd minden kupléban előjönnek a gyerekesen egyértelmű dicsőségek s a harsány hahoták amellett bizonyítanak, hogy a spontán frivolitás nem téveszti el hatását. Hogy aztán mindennek mennyi köze van színházhoz vagy művészethez... Körülbelül annyi, mint a Földibusz című hajdani vicclapnak az irodalomhoz. Mind-ezeket nem prudériából mondjuk, csak megállapítjuk, hogy ezek a »pikáns« kis dalok a szellemességnek még a látszatát is kerülik. Türk Berta, Kökény Ilona óriási rutinnal és sok egyéni kedvességgel igyekeztek műsorukat megkedveltetni az igényesebb közönséggel is.

A műsor másik része kabarédarabokból áll. Ezek bizony siralmasak. Vagy egyszerűen elcsépett bohózatok, vagy, ami még rosszabb, mint jelen esetben Boross Elemér »Hegyi beszéd« című jelenete, úgynevezett »korszerű« játékok, amelyben a régi, gicces-szentsimentális történet néhány mai aktualitással bővül. Például az öreg jószágos háziszolga, aki az úrihölgyet a darab végére megmenti az elbukástól, bejelenti a közönségnek, hogy ő ezzel a cselekedetével résztvesz az újjáépítésben. Boross Elemér tehetséges és izléses író, s varieté ide, varieté oda, nem méltók hozzá az efféle fogások. Keleti László legjobb karakterszínészeink egyike, de ebből a szenilis »újjáépítőből« ő sem tud hús-vér figurát csinálni. A többiek: Romváry

Gertrud, Kazal László, Bellák Miklós, Kökény Ilona és Halmi Tibor tehetségesen, de reménytelenül birkóznak a gyenge darabokkal.

Legsikerültebbek az artistaszámok. Ezek a cirkusz szellemében, minden nagyképségtől mentesen szórakoztatnak.

Utolsóinak emlékezünk meg a műsor

Romváry Gertrud és Keleti László párjelenete

Lélegzetelállító pillanat

(Mafirt—Csorna felvételok)

Türk Berta énekel

egyetlen irodalmi számáról. Kántor Béla ad elő szép verseket valami borzasztó kulisszahasogató modorban, vergődik, vonaglik, azt mondhatnám, százszázalékos varieté, amit csinál. Óriási sikere van, ez azonban nem az ő, hanem a közönség nivójára jellemző. Esetleg mindkettőre.

3.

A Royal Revü Varieté új vezetősége is új műsört hozott. Itt is az artistákat kell megdícsérnünk, főleg a négytagú légtornászcsoporthat, amely valóban világvárosi attrakciónak számít. Egész sereg kitűnő kabarészínész viszi sikerre az ugyancsak elcsépett színpadi műsört. Peti Sándor közvetlen emberi humora megérdemelt tapsokat arat, de jók a többiek is: Keleti László (aki ügylatszük, nyakig van a különböző varietékben), Soltész Anni, Lugossi György, Bánóczy Dezső, Pártos Gusztáv minden apait-anyait beleadnak a gyengécske darabokba. Herczeg és Komlósi urak is kitűnő színészek, de a pornográfia határát jóval meghaladó hacssecsajói bemondások cseppet sem emelik a műsor amúgy is gyenge nivóját. Mondanunk sem kell, hogy a közönség derűje pontosan a dicsőségek arányában hullámozik. A színpadnak azonban igényesebbnek kellene lennie publikumánál.

Még megemlítjük a »Moszkvai randevü« című zürzavart, ez afféle orosz életkép akart lenni, amolyan kisrevü, de csak annyira orosz, amennyire revü. Minden összefüggés nélkül különböző táncokat lejtettek, háttérben a hagymakupolás kuliszával. A jelenlevő oroszok őszinte megrökönyödéssel nézték ezt a szerintük bizonyára magyar aratóünnepélyt.

Mindent összevéve, Gondáék műsora bizony jobb volt.

Darvas Szilárd

CS
CSILLÁR
a lakás dísz!
CSILLÁROK ÉS VILÁGÍTÁS RT.
VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 41

OLCSÓ ÚJ
ÉS HASZNÁLT

MŰBÚTOR

GOMBOS ASZTALOS ÜZEMBEN

Kombinált, háló, konyhák, rekamiék, egyes darabok is. VÉTEL, ELADÁS KÁLVÁRIA-UTCA 26

AUTÓSZAKISKOLA TERÉZ-KÖRÚT 7 | **HAJPÓTRÉSZEKET**
HIKÁDE hatóságilag vizsgázott személy-, teherautóra és motoroképpára — **KERBER** autósakkönyvek | készít minden színben és méretben Renczes, hajfestőmester, Csengery-u. 84

A SZOVJET- MŰVÉSZET ÉLGÁRDÁJA

Fjedin, a Magyarországon is ismert nagy orosz regényíró

Barinova, hegedűművész

Leonov, a legtekintélyesebb szovjet drámaíró

Muchina, a Szovjet legnagyobb Sosztakovics, a Szovjet világ-szobrásznője

Sosztakovics, a Szovjet világ-hírű zeneszerzője

A szovjet színház atyamesterel: Moszkvin és Kacsalov, Lenin-renddel kitüntetett »népművészek«, a Legfelsőbb Tanács tagjai

Hacseturian, Sztálin-díjas, szovjet-örmény zeneszerző

Királyhegyi Pál: Egy jólinformált ember levele vidéki barátjához

Drága Iucám!

Megkaptam édes leveledet, aminek nagyon örültem, de ne haragudj, te csacska kislány, sokat kellett kacagnom rajta. Úgy látszik, — bocsáss meg édes — nem értesz ezekhez a dolgokhoz. Azt írod, hogy személyesen is megnéztél a Zilahy Fatornyok-ját.

Azt írod, édes, női agyaddal, hogy — szerinted — teljesen mindegy az, hogy valaki öt perccel előbb, vagy később születik, ha az illető anya vonaton, vagy pláne repülőgépen szüli és Ajtayt szülhette volna éppen olyan könnyen Magyarországon vagy Jugoszláviában is.

No, de édes Iucám! Hogy mondhatz ilyet? Először is köztudomású, hogy az emberek zöme nem vonaton születik, repülőgépről nem is beszélve. Azt írod, hogy ma már nem kellene ilyen darabokat írni, mert demokrácia van és mindenki ott születik, ahol akar és ez nem is fontos. Édes szép Iucám, bízd te csak a Zilahyra, milyen tornyokat ír és különben is, amikor ő ezt a darabot írta, akkor még egészen más világ volt. Erről ne is beszéljünk többet.

Inkább beszéljünk arról, hogy fáradságot nem kímélve, megnéztem a Royal Revüszínház műsorát, mert végre szakember kezébe került a színház. Bevallom férfiasan, drága Iucám, hogy ott a fejetetején áll minden, illetve mindenki, vagyis az artisták. Tudom, hogy az a jó az artistában, ha a feje tetejére áll, értek én mindenhez, de bevallom angyalom, hogy ezt az egészet német műfajnak tartom, mert arra van felépítve, hogy hátha az illető kitöri a nyakát. Ha teszem azt, valaki vasgolyót dobál a levegőbe és a nyakával kapja el, ebben az a vice, hogyha a golyó véletlenül egy milliméterrel odébb, azaz a fejre esik, akkor a szegény kis artista meghal. Vidám műfaj, de nem neked való. Kis vilámunalmak is vannak még, de erről ne beszéljünk, mert nem akarom magam felizgatni.

De a moziban is voltam, szívem, mert szeretlek. Megnéztem például az Alvilági szűz-et a Scalában. Vigyázz Iucám, a cím csalóka, mert Ginger Rogers nem alvilági és nem szűz. A darab maga, nagyon tanulságos (miért nem írnak az amerikai írók!), mert nagy nyomorban él egy család a nem

tudom melyik utcában, persze Amerikában, közel a tengerparthoz. A nyomor onnan ered, hogy az anya, bár csúnya és öreg, ledér életet él, nagy autókön és férfiktól sem riad vissza, de a bűnös úton szerzett pénzt a családjára költi. Ez, persze nem tetszik a tisztalelkű Ginger Rogersnek, aki a lánya ennek a ledérnek és úgy segít magán, hogy megismerkedik egy előkelő fiatalemberrel (Joel McCrea), aki kiszolgáló egy rossz hírű csapcsékben. A fiatalember segít neki kagylót szedni, a kis romlatlan Gingers erre ellopja a fiú pénztárcáját, mert abban pénz is van, mire a fiú elveszi feleségül, mert látja, hogy romlatlan. Boldogan élnek, mert a fiú szereti a lányt, a lány imádja a fiút, de Ginger bemutatja férjét a családjának és persze a család rossz néven veszi, hogy a lányuk így elzülött és tisztességes lett, nem így nevelték és különösen a nagymama haragszik, mert meghal a derék ledér anya és így a család teljesen ledértelenül marad, egy apával, aki részben meghal, miután feleségét előbb gondosan agyonlőtte, részben részeges ügyis. A nagymama megnyugtatta a férjét, hogy hű hitvese egy idegen úrral San-Franciscóba készül week-endre, de ebben ne lásson semmi rosszat, mert a nő csak pénzért teszi, a szíve csak a férjéé. A csábító, aki nem ismeri a mórt, látja, hogy a férjét szereti, hiszen másképpen miért ment volna hozzá, jóváteszi hibáját és ahelyett, hogy verekedne a férjjel, aki roppant erős, inkább visszaadja neki a feleségét. Így tehát újra egymáséi lesznek.

Megnéztem a Gaucsó Szerenádót is a Forumban, mert imádom Humphrey Bogartot, aki egyike a legjobb amerikai színészeknek. A film is nagyon kedves volt (miért nem írnak az írók?) és őszintén mondhatom, soha ilyen jókat nem unatkoztam, mint éppen itt. Pedig a történet igazán érdekes is lehetett volna, de nem volt. Bogart egy egyszerű gengszter, de aranyszíve van. lop, rabol, gyilkol és nem riad vissza a füllentéstől sem. De amikor látja, hogy a fiatalok igazán szeretik egymást, ami eddig sem volt vitás, magára vállalja a gyilkosságot, holott ő személyesen követte el, de nem akarja a fiút beárntani, mert tudja, hogy akkor villamosszékbe kerülne, holott szereti a lányt, így inkább ő hal meg, a Bogart, mert vaj szíve van. Ebből is láttam, hogy a gengszterekre mindenféleképpen lehet mondani, hogy így, meg úgy, de azért szívük, az van.

A Mickey Rooney a Royal Apollóban dolgozik most az Emberi történetben és igazán. Ugyanis ő alkalmazásban van egy sürgönyvállalatnál, de háború van és a bátyja elesik a haretéren, a Mickey érdekében, hogy jó kisfiú legyen. Mickeynek

is van egy öccse, rém édes gyerek, így hát mindent megért. Mickey öccsének azonban már nincs öccse, de Mickey bátyjának a barátja, akit eleinte nem is ismer, visszatér és így nagynehezen egymáséi lesznek. Persze, az öreg sürgönykihordó meghal, mert nem bírja a strapát. Mindig csak baj van az öregekkel.

Iucám drágám, te nevetni fogsz, mert a Vidám Varietét is megnéztél, a címe miatt: Borúra derű. Gondoltam, a ború már megvolt, most hadd jöjjön a derű. Itt ugyanis arról van szó, hogy Bulla egy eselőd-lány. Nomost. Légy erős, szívem, Kiderül, hogy még egy eselőd-lány élete sem fenéki tejjől. Az ember azt hinné, hogy istenem, bajok vannak, nem mondom, itt is, ott is, de aztán egy eselőd-lánynak mi baja lehet! Kitakarítja azt a pár szobát, felmossa, felsúrolja, főz, mosogat, joga van megvarrni a rongyos fehérneműket, joga van a fiatalurat is szeretni, ha akarja, ha nem, aztán szabad idejében azt csinálhat, amit akar, annyit költhet, amennyit csak van neki. De itt megtudtam, ebből a darabból, hogy azért ne irigyeljük a eselőd-lányokat sem, mert megvan mindenkinek a maga baja. Szervusz drágám. Csukok. Csókoltatok mindenkit a Tisza-utcában. Végtelenül csókolja a kezeidet:

Pali

MC KAY
amerikai néger költő verse:

A TRÓPUSOK NEW-YORKBAN

A kirakatok esupa tangerin,
alligátor-körte, meg kakaó,
mangó és gyömbér, érett s zöld banán:
ami jó csak a földön kapható.

S amint nézem, im, felidéz a képük
előttem dús gyümölcsösöt, hő nyarat,
dalosszavú források, messzi dombok
nevetését a mélykék ég alatt.

S úgy elfogott a vágy, szédülni kezdtem
a távoli képet láttam csupán.
Elfordítottam arcom, úgy zokogtam
nagy epedéssel őshazám után.

Fordította: KOMLÓS ALADÁR

Erzsébet-krt 19. (Barcsay-utca sarok. T.: 222-616)

Valódi Bösendorfer-Ehrbar zongorák legolcsóbban

RÁDIÓT CSÖVET, sérült rádiót is
VESZEK — Érté is megyek
ULMER, Gyulay Pál-utca 13 III. 7

Páratlan filmműtét rengeteg akadállyal és bonyodalommal

Ilyen még nem volt. Se Bécsben, se Berlinben, se Londonban, de még Hollywoodban sem. Voronoff-műtétet hajtottak végre egy filmen. Kiradirozták az egyik főszereplőt. Atírtak már színdarabot, regényt, újjáépítettek, renováltak házakat, de hogy egy filmből kivágják a főszereplőt és mással helyettesítsék — ez egyedülálló a film történetében.

*

A megoperált film címe: 2X2. Irtá és rendezte: Manninger János. Az operáció oka: a főszereplő a felvételek után felcsapott tömeggyilkosnak. Szilassy László soha többé nem szerepelhet magyar filmen. Tehát ki kellett dobni a filmből.

*

Manninger János, a legrégebb magyar filmszakemberek egyike, így mondja el a 2X2 életrajzát.

— 1937-ben született a fiam. A szanatórium szülőszobájára előtt sétáltam felalá és abban a túlfeszített idegállapotban, a gyermekemmel egyidőben született meg bennem a 2X2 témája. Lényege az, hogy két emberpár élete fut párhuzamosan a kaucauszalagon. Az egyik pár városban él, a másik falun. Mind a négyen dolgoznak, nem tudnak egymásról, munkájuk mégis szervesen összekapcsolódik. Egyik sem tudna meglenni a másik nélkül. A falu és a város egymásrautaltságáról, a munkásság és parasztság összefogásának szükségességéről álmództam hét évig. Mert hét évig tartott, amíg 1944 tavaszán forgatni kezdtem. Hónapokig készült a film és amikor elkészült, Szilassyék be tiltották. A felszabadulás után már színre

kerülhetett volna, ha nem történik a szereposztásnál az a szerencsétlen balfogás. De egy ilyen nyilas gengszter miatt mégsem akartam hétévi munkámat a szemétre dobni. Ezért határoztam el, hogy mindazokat a jeleneteket, amelyekben Szilassy előfordul, kivágom és újra forgatom Várkonyi Zoltánnal. Rengeteg nehézséggel, tengernyi gonddal készült ez az újraforgatás, de úgy érzem, hogy megérte a fáradságot.

Mik voltak ezek a nehézségek? Fel kellett építeni újra hajszálpontosan ugyanazokat a díszleteket. Ugyanazok a bútorok kellettek volna, de ezek legnagyobb részét széthordták. Meg kellett újra csinálni. Újra kellett csinálni a ruhák jórészét is.

Amikor a megmaradt ruhákat a szereplők felvették, kiszült, hogy lötyög rajtuk. Az ostrom, a szörnyű tél megviselte őket is. Fel kellett hizlalnai a régi súlyára az egész színészgárdát.

*

Ruhák... Buttykay Emminek volt egy kézzel festett, tiszta selyem, piros-fehér csikos blúza. Ez elveszett. Anyagot még hasonlót sem lehetett kapni. Megindult a keresés, míg végül egy csikos dunyhacihából csinálták meg azt a blúzt, amely a filmen ugyanúgy hat, mint az, amely elveszett.

*

Komoly szerepe volt egy szürke Opelkadett autónak. Amikor az új felvételeket elkezdték, az egész országban egyetlen ilyen kocsi futott. Az is az ellenlábasként politikai pártú volt. A soffőr adta kölcsön — feketén.

*

A másik fontos főszereplő egy traktor, amelyet annakidején a békásmegyeri Károlyi uradalom adott kölcsön. A földosztással kapcsolatban természetesen ez is gazdát cserélt. Hajsza országsgazterte a traktor után. Végre megtalálták: a régi gépésze kapta meg, bérszántást végzett vele valahol.

*

A hepiend: a traktor és az autó találkoznak egy vidéki kúria előtt. Felpakol a vezérkar, a szereplők, a műszakiak, a hangos-kocsi. Autóznak vagy száz kilométert, megérkeznek a kúria elé és ott megdöbbenve látják, hogy a gyönyörű park teljesen kopár. A németek minden fát, minden bokrot kivágtak.

*

Tengernyi nehézség árán lezajlott a műtét, elkészült mégis a film. A közönség fogja eldönteni, megérte-e a fáradságot...

(Manninger fotók)

SZŐRMEBUNDA
VÉTEL-ELADÁS
ÁTSZABÁSOK **GASZTONYI** szücs mesternél
Rákóczi-út 82. Tel.: 225-807

Szép olajfestményeket

Hoffmann képszalónból

IV., GERLÓCZY-UTCA 5. SZÁM

"TWO TYPES"
AZ ANGOL KATONÁK
KEDVENCE ÉS A
"HUNGARIAN CONCERT
PARTY"

A legelterjedtebb angol katonajság a "The Oak", a 46. brit hadosztály, a "tölgyfások" lapja. Szerkesztője Mr. Sykes főhadnagy, London második legnagyobb színházának igazgatója.

Ebben a lapban látott napvilágot az a szellemes karikatúra-sorozat, melynek hősei "Two Types", a "Két Típus" és amely szinte pillanatok alatt vált az angol katonák kedvencevé. A "Two Types" két katona, két brit százados. Az egyik hivatásos, a másik tartalékos. A két típus közül valamelyikben mindegyik angol katona magára ismer. És ki ne örülne, ha jó ismerőssel találkozik? A tartalékos, az a civil-katona típus, aki sajátmaga kereklta egyenruhában jár, únja a háborút (hiszen úgyis ők nyerték meg), szeretne már hazamenni és minden pillanatban baklövést követ el. Aranyos, kedélyes figura, akin csak derülni lehet, de azt

azután szívből. Őt ellensúlyozza barátja, a "második típus", aki állandóan vitatkozik kollégájával, oktatja őt és pillanatonként esik kétségbe, amikor látja, hogy szavai falrahányt borsóként hullanak le "és-civilis" partneréről.

"Two Types" lépten-nyomon találkozunk velük. Klubokat neveznek el róluk és a brit megszállás alatt lévő ausztriai területen működő magyar varieté-csoport, a "Hungarian Concert Party" volt az első, amelyik ezt a két rajzfigurát, életre keltette és angolszövegű villámtréfák keretében mutatta be a brit katonáknak.

Óriási sikere van ennek a magyar csoportnak és az angol csapatok versenyeznek, hogy melyiküknél játsszék a "Hungarian Concert Party", melynek tagjai között egy hivatásos színész vagy artista sínes. A német parancsra Ausztriába szállított magyar katonákból és hozzátartozóikból alakult ez a

A két elváhatatlan bajtárs

A Hungarian Concert Party Hainburgban

Florette
ROUGE A LÈVRES

MINDEN DIVATSZINBEN

KÉSZÍTI: MAGYARORSZÁGI ODOLMŰVEK R.T. BUDAPEST

társulat és közkedveltségükre jellemző, hogy az 5. brit hadtest egyik tábornokának tiszteletére rendezett estélyre nem az ugyan- csak ott vendégszereplő londoni revütársulatot, hanem a "Hungarian Concert Party"-t hívták meg. Erről az előadásukról készült fénykép egyébként az egyik legnagyobb angol napilapban, a "London News"-ban is megjelent.

Műsoruk változatos és igen nívós. Akrobatacsoport, koloratúrszámok, szóló- és górláncok, bűvész, tenorista, hegedűművész, zsonglór, tangóharmonika virtuóz, cigánybanda- és balétszámok változtatják egymást, de a legnagyobb tapsvihár és fütty-orkán (félreértés ne essék: az angol füttyül, ha valami nagyon tetszik neki...) akkor tör ki, amikor megjelenik a színen az "Alexander's Parodie Band" két tagja a "Two Types" maszkjában.

Reméljük, hogy a Nyugatról visszatérő hadifoglyokkal együtt ez a csoport is hamarosan megérkezik és akkor Budapest közönsége is láthatja: mivel szórakozik a brit katona és tapsolhat (esetleg füttyülhet is) a "Hungarian Concert Party"-nak, illetve a két bűbajos fickónak, a "Two Types"-nek.

Igady Kiss Sándor

Filmrendezők figyelmébe!

A Falinjságban közölt rejtvény megfejtése

PASZTOR JANOS,

a Nemzeti Színház tagja.
Mind a négy kép őt ábrázolja különböző maszkjaiban

(Foto Leichter Erzsébet)

Mickey Rooney
az »Élet komédiája« c. filmben

Claudette Colbert és Ray Milland a »Vágyak a viharban«
c. filmben

Edward G. Robinson
»A 606. kísérlet« c. filmben

Emberi történet: Az élet komédiája

(A Saroyan-regény filmváltozata
a Royal Apollóban)

»Emberi történet« volt a címe könyv-alakban. Saroyan írta, amerikai író. Ithacáról, az »ó kis városuk«-ról. Ugy ismerjük már ezt a mesebeli kis várost, mint a tenyerünket. Ahol az élet olyan tiszta és egyszerű. Az emberek jók és szeretik egymást. Születnek, szeretik egymást és meghalnak. Olyan egyszerűen, mint a növények. Szeretjük azt a várost, mintha ott születünk volna. Illetve: megszeretjük azt a várost, ahol születünk. Lehet, hogy vannak cinikus emberek, akik a szeretetnek és jósnak ezt az álomvárosát egy kicsit unalmasnak tartják. De ha a mi kis városunkra gondolunk, melyet a gyűlölet és gonoszság rombadöntött, ahol az életünkről mindent mondhattunk, csak azt nem, hogy unalmas, akkor honvágyat érez az ember az unalom városkaja után.

Ezért volt sikere a könyvnek. Azt hiszem, én vagyok az egyetlen ember Pesten, aki nem tudta végigolvasni. Nem, nem azért! A felénél tartottam körülbelül, mikor egy hölgy kölesönkérte tőlem egy délutánra és még ma sem adta vissza. És másodszor már nem volt szívem megvenni.

Tehát — azt hiszem — én örültem legjobban, mikor hallottam, hogy bemutatják Pesten a regény filmváltozatát. Egy kicsit agasztott, hogy filmre vitték ezt a könyvet. Talán a könyv második felében, amit nem olvastam, történt valami. Elindult valami érdekes, filmszerű esemény, ami megragadta egy producer fantáziáját? Nem, szerencsére nem történt semmi. Az »Emberi történet« olyan regény, amire biztos, hogy minden szakértő azt mondaná: lehetetlen belőle filmet csinálni. Ezért lett ilyen szép film belőle.

A színészek nevét nem tudom így kívülről, nem is fontos, ha más színész ját-

szotta volna a szerepüket, az is biztosan ilyen tökéletes lenne. Nyomasztó és elszomorító ez a tökéletesség, amellyel egy ilyen film ki tud fejezni mindent, amit akar. Hol vagyunk mi ettől? Miért van az, hogy egy négyéves kislány olyan ebben a filmben, amelyet soha nem produkált filmen magyar színész? A film tényleg a rendező művészete lenne? (Sajnos, a rendező nevét se tudom, de ha legközelebb megnézem a filmet, — mert megnézem még egyszer — meg fogom tanulni!) Mickey Rooney (végre tudok egy nevet!), ez a tehetséges kamasz játssza a film főszerepét, megatva feladata szépségétől, jobb, mint eddigi filmjein. És szerepét egy csúnya, pápaszemes kislány, aki szintén felejthetetlen. Honnan veszik ezeket?

Hogy valamit kifogásoljak is: nem szeretem a szelíd fényességben megjelenő szellemeket, akik zengő hangon elpródkálják azt, amit a film úgyis elmond.

A könyv nem prédikált. (Legalább is az első felében, ameddig elolvastam.) Csak nagyon egyszerű szavakat mondott jószág-ról és szeretetről. A film is erről beszél.

Azt hiszem, mindenki, aki itt kijön a moziból, valamivel jobb, mint amikor be ment. Elnézőbb az emberek hibáival szemben. Türelemesebb. És ha magános, csúnya kis gyereket lát, megsímogatja a fejét. És ez nagyon nagy dolog!

O, bár sok ilyen filmet készítenének a világon! Békeffi István

Vágyak a viharban

(Uránia.) Claudette Colbert, ez a pikáns, kedves kis francia színésznő, akinek oly szellemes lábai és szemei vannak, jelenleg az Urániában vendégszerepel, egy körülbelül két-három évvel ezelőtti készült filmben, amelynek angol címe a szép bibliai idézet »Kelj fel Málkám« (Arise my Lou) és sokkalta kevésbé szép magyar címe »Vágyak a viharban«.

A film első része, a Compiégnei erdő sűrű zöldjével és a párisi éjszaka elbűvölő zürzavarával, nagyszerűen sikerült:

kedves, minden nagyképűség nélküli, okos és emberi história, amely vidáman és kellemesen szórakoztat. Sajnos, a második rész nem sikerült ilyen jól. A propaganda, bármily nemes is legyen, nem mindig használ vigjátékoknak, így ebben az esetben sem. A vidám kis Colbert görnyedni kezd innen kezdve szerepének súlya alatt, a világtörténelmet nem igen bírják szép kerek vállai. Az amerikai repülőtsízt viszont sokkalta jobban helyén van a csapatánál, mint hosszas politikai fejtegetésekben. Így lesz a kedves modern vigjátékból szomorú történelmi cökktail, egy csepp amerikai ginnel keverve.

Máthé Klára

A 606-ik kísérlet

(Scala, Corvin.) Ez a film olyan, mint egy szép tanulmányos regény.

Dr. Ehrlich Pál orvos életéről szól, aki fiatal korában, mint klinikai segédorvos élte egyszerű, becsületes életét, később, mint a Koch intézet világhírű kutatója igyekezett helytállni az emberért. Közben Behringgel leküzdik a diftéria veszedelmét és a legszomorúbb betegség, a vérbaaj kórokozóját kémiai úton sikerül gyógyítani.

Edward G. Robinson, Amerika egyik legnagyobb drámai színésze »azt az orvost vitte vászonra, akinek foglalkozása és hivatása az emberek gyógyítása. Otthonában épp olyan komolyan veszi gyermekeivel a lovacskázást, mint amilyen komolyan igyekszik a tudomány eszközeivel meggyőzni kortársait, ellenfeleit elmélete helyességéről«.

Ehrlich életének és harcainak egyes etapjai William Dieterle, a Németországból emigrált híres rendező keze alól kerültek a vászonra. (kőbányai)

Olcso, mégis jó!

BAKFIS
melltartó

RÁDIÓ GYORS-SERVICE KFT.

Felelősséggel javít — rádióját megveszi — cserél
22-02-02 telefonhívásra

LAKÁSÁN IS JAVÍT

Átvevő helyek:

XIV., Szabó József-utca 12. Telefon: 22-02-02
(Rádió Gyors-Service)

VII., Verseny-utca 2. Telefon: 22-24-41 (Vörös Rezső)
V., Pozsonyi-út 10 (Borsódy László)

Száraz bőre hormonos
Zsíros bőre quarz

k ú r á k

Vermesné Rohács Ilona
KOZMETIKÁJÁBAN
ERZSÉBET-KÖRÚT 56 I. TEL.: 222-225

ROYAL APOLLO. Nov. 27—dec. 3. Az élet komédiája (amerikai). Hétköznap 2, 1/4, 1/2, vasárnap 1/12-kor is. — **URANIA.** Nov. 27—dec. 3. Vagyak a viharban (amerikai). Hétköznap 2, 1/4, 1/2, vasárnap 1/12-kor is. — **SCALA.** Nov. 27—dec. 3. 606-ik kísérlet (amerikai). Hétköznap 2, 1/4, 1/2, vasárnap 1/12-kor is. — **HIRADÓ.** Nov. 27—28. Nemzetközi aktualitások, variété- és rajzfilmek (folytatólagosan). — **RAKÓCZI-ÚTI HIRADÓ MOZI.** Nemzetközi aktualitások, variété- és rajzfilmek. (Folytatólagosan). — **OMNIA.** Szerelemi recepi (Charles Boyer). Hétköznap 1/3, 1/5, 1/7, vasárnap 1/12-kor is. — **ADY.** Nov. 29—dec. 5. Gyilkos szerelem (amerikai). 1/12, 2, 4, 6. — **SÁGVÁRI.** Nov. 29—dec. 3. Andy Hardy nem fér a bőrébe. 1/3, 1/5, 1/7, vasárnap d. e. 11 óra-kor is. — **SZABADSÁG.** Nov. 29—dec. 6. Új földesúr (magyar). 2, 1/4, 1/2, vasárnap d. e. 11 óra-kor is. — **FLÓRIAN.** Nov. 29—dec. 3. Alvilági szüz (amerikai). 1/3, 1/5, 1/7, vasárnap d. e. 11 óra-kor is. — **DÓZSA.** Nov. 29—dec. 2. Balalajka (amerikai). 5, 7, vasárnap 1, 3, 5, 7 óra-kor. — **ZUGLÓL.** Nov. 29—dec. 2. Vig érzegye (amerikai), dec. 3—5. Zanibár (amerikai). 1/3, 1/5, 1/7, vasárnap 1 óra-kor is. — **MARX.** Nov. 26—28. Az Óceán hősei, nov. 29—dec. 2. Saroküzet. 3, 5, 7, vasárnap 1 óra-kor is. — **KISPEST ROYAL.** Nov. 26—dec. 2. Gunga Din (amerikai), dec. 3—9. Várjak (amerikai). — **KISPEST FLÓRA.** Nov. 26—28. Két Bajthay (magyar), nov. 29—dec. 2. Csorosznyevirág. — **UJPEST SZABADSÁG.** Nov. 26. Irene (amerikai), nov. 29—dec. 3. Vihar után (magyar). — **UJPEST TÜNDEK.** Nov. 26—28. Pénylelek Algirban (angol), nov. 29—dec. 2. Aki mer, az nyer, dec. 3—6. Vadmacska (amerikai). — **PESTERZSÉBET KOSSUTH.** Nov. 28—dec. 2. Angyalok a tűzvonásban (amerikai), dec. 3—9. Örök Éva (amerikai). — **PESTERZSÉBET TATRA.** Nov. 26—28. Éjféli gyors (magyar), nov. 29—dec. 2. Hajnali órjárat, dec. 3—6. Makrancos hölgy (magyar).

Egészség és szépség

Téli bőrbántalmak

A fagyásról

A hűvös, esős őszi napok, de különösen a tél idő beálltával egyre több azok száma, akik az évszakokkal összefüggő bőrbántalmak miatt panaszkodnak. Különböző egyének érzékenysége a hideggel szemben rendkívül változó. Ennek okát az egyén szervezetének sajátosságában találhatjuk meg. Olyanok, kik vérszegények, rosszul tápláltak, szivgyöngeségben szenvednek, vagy hosszabb betegségek után a lábadozás stádiumában vannak, fokozottan érzékenyek a hideg behatásaival szemben.

Ha a hideg behatása csak átmeneti jellegű volt, a fagyás által okozott tünetek rövid időn belül elmúlnak. Sokszor azonban egyszeri mélyreható fagyás is okozhat állandó kékes-vörösési elszíneződést, mely ismételt hideg behatására mindinkább fokozódik és végül a vörös orr vagy kéz állandósul.

Állandó hideg behatásra lépnek fel az ún. fagydaganganatok is, melyek főleg a kézben és lábon (öregujj bütyke, boka, stb) fordulnak elő leggyakrabban. Különbösen kellemetlenek ezek a fagydaganganatok a sarok feletti területen, hol a cipő szélőnék nyomása állandó izgalmat gyakorol az érzékeny, gyulladáshoz hajlamos bőrre, mely érintésre annyira fájdalmasá válhat, hogy sokszor a cipő felhúzását is lehetetlenné teszi. Ilyenkor a fagyott terület előzetes becsiszolása után hig alkoholos borogatásokat alkalmazunk.

A tapasztalat azt mutatja, hogy nem annyira a hideg, hanem a hűvös, páratelt levegő idézi elő a fagyást. Erre mutat az is, hogy már jóval a december beállta előtt jelentkeznek a fagyásra jellegzetes elváltozások. Ennek első stádiuma: a megfagyott rész vörösési elszíneződése, duzzanata és sokszor a türethetlenségig fokozódó viszketés. Ezek a kellemetlen tünetek különösen az esti órákban és akkor észlelhetők, ha a fagyott testrész hirtelen hőmérsékletváltozásnak van alávetve.

A fagyás második stádiumában a fagyott területeken hólyagok lépnek fel, melyek a viszkető érzést még fokozzák és gyógykezelés nélkül feltűnő és maradandó hegedéseket okozhatnak.

A fagyás harmadik stádiuma nem számít a kozmetikai megbetegedések közé és feltétlen kórházi ápolást igényel.

A gyógykezelésnek elsősorban a testalkat erőjének, ellenállóképességének fokozásából kell állnia. Helyes táplálkozással, megfelelő gyógyszerrel és célszerű téli sportokkal kell szervezetünket megedzeni a hideggel szemben. Azokon a testrészekben, melyek már egyszer megfagytak, többnyire minden évben kitűnik a fagyás, még mielőtt a kemény, szigorú tél beköszönt. Ezért már ősszel, a hűvös, szeles idő beálltával meg kell tenni mindazokat az óvintézkedéseket, melyek a

közöbki, nehezebben orvosolható elváltozásokat kiváltottak megelőzni.

A megelőző intézkedés alapelve, hogy kerülni kell olyan befolyás, mely fagyásra hajlamosít. Fontos az érzékeny bőrt terület kellő hőfokon és száraz állapotban tartása, melyet legjobban célszerű öltözködéssel, megfelelő bőségű kesztyű és cipő viselésével érhetünk el. A szűk kesztyű és lábbell a vércirkulációt nagyban megnövekedti, helyi vérszegénységet okoz és így elősegíti a fagyás kifejlődését.

A már kifejlődött fagyás esetén az erek tornáztatásával a vérszegénység megszüntetésére kell törekednünk. Ezt a célt szolgálják a váltogatott hideg és meleg fürdők. A fagyott végtagokat 1—1 percig felváltva többször egymásután forró, majd hideg vízben fürdetjük. A vérkeringés javítására szolgálhat még a forró levegő (hőlég) termoform, masszázs, villanyozás, rövidhullám, magasfrekvenciás sugarak, stb. Minden gyógykezeléssel dacoló fagyás esetében röntgenbeugárzás jöhet számításba. A kellemetlen viszketést és a fagyás okozta duzzanatot igen jól befolyásolják az ultraviolet sugarak (kvarcfény), melyeknek gyógyító hatása abban áll, hogy a fagyott szöveteket felszívódásra bírják.

A téli bőrelváltozások közül gyakori még az orr- és arcvérségesség, valamint a bőr időleges eldurvulása. Az ilyen érzékeny bőrtételeknek nappali túlszirozott kenőcsökkel és higanymentes, zsíros púderrel kell megvédeni arcbőrüket a hideg idő viszontagságaival szemben. Ezeket az óvintézkedéseket sohasem tévesztjük szem elől, mert a fagyás veszedelmes ellensége a szépségnek és eltekintve a kellemetlen, fájdalmas tünetektől, esztétikailag is kifogás alá esik.

Dr. Heks Imre
kozmetikus orvos

Kozmetikus orvosunk megcímzett és felbőlyegzett válaszboríték beküldése ellenében levélben is válaszol. Levelek, nevére címezve, a szerkesztőségbe küldendők.

BRILLIÁNS ARANY, EZÖST VÉTEL, ELADÁS
SCHULLER IV. Ferenciek-tere 2
Telefon: 184—618
II SZAKSZERŰ BECSLÉS II

2-főzőhelyes villanyrezsók, villanykályhák, hőségárczők
Rádiók zenegéptől a törpeszuperig
Vétel — Eladás — Csere
Bemutatása: **Gellmann és Geiger**
V., Csáky-u. 9

Egy **Éva-ágyat** szerezzen be végre Paradicsomi gyönyörben lesz része
VII., ALPÁR-UTCA 10 TELEFON: 424—532
EGY MOZDULATTAL NYITHATÓ — CSUKHATÓ

SZŐRMEBUNDA
átalakítás, átszabás, javítás. Régi nívó, régi minőség
IRHABUNDA TISZTÍTÁSOK
HERMELIN SZŐRMESZALON, IV., MÁRIA VALÉRIA-UTCA 7. SZÁM

Szőrszáj, szemölcs örök női probléma. 1000 százalékgig végleg megoldja

Fried Piroška

Teréz-kőrút 56

fekete, fekete és még egyszer fekete

Fekete ruhát, kabátot és cipőt ajánlunk, mert Amerikában divat, mert Párisban divat, mert ezek után nálunk is divat; mert jól áll fekete nőnek és a részemről nagyon irigyelt fiatalbőrű fehérhajú nőnek is; mert akinek szép vörös vagy szőke haja van, ahhoz, hogy színei érvényesüljenek, mást, mint feketét úgysem szabad hordania és mint legfontosabb ok, mert szép és praktikus és mert a mai világban ez az egyetlen szín, ami jól néz ki délelőtt, délután és este 6-9-ig.

Szóval divat a fekete Amerikában, ahol «kis fekete ruha» 19-30 dollárba kerül (tessék bajlódni az átszámítással, mi csak annyit mondunk, csuda olcsó város Budapest). — Japánba szabott ujjak, erősen derékra dolgozott felsőrész mély, négyszögletű kivágással; szoknyája (nekünk még mindig nem tetszik) egész egyenes és szűk és ennek most gyönyörű új nevet is adtak: ceruzavékony. Ugy látjuk, a japán szabás tért hódított az USA-ban, mert ahány ruhát látunk, mindnek ilyen ujjá volt, persze, különféle változatokban: rövid, könyökig érő, háromnegyedes és hosszú. Természetesen nálunk, ahol szimpla ablakaink pótvüveg pótlóval vannak pótolva, csak a legutolsó verzióról lehet szó. Azonban, akinek magassága nem éri el a 160 centimétert, ne hordjon egyáltalán ilyet. (Magasság cipőemeletek nélkül számítandó.) Még egy ruhát említünk meg; ez matt műselyemből készült és eltekintve a ceruzavékonytól, nagyon csinos. Nagy, mély kerek kivágása van, fekete bársonyszalaggal behúzza, úgy, mint az az osztrák dirndlik ingein szokott lenni; ujjal bő japán szabásúak, csuklónál szintén szalaggal megkötve. 3. rajz.

És most Páris, ahol a divat moróben eltér az amerikaitól, mert továbbra is az erősen nőies vonalak dívnak és hála Istennek, bő szoknyák. Itt a fekete szín nem újdonság, mert minden téli szezonban és minden dőmíszszezonban mint óriási szenzációt kiáltják ki Páris divatkirályai a feketét a legújabb divattá. Továbbra is mély, hegyes kivágást és bevarrott szűk ujjakat viselnek. A legtöbb ruha kétrészes. Mindjárt le is írjuk azt, ami nekünk nagyon tetszett: kordbársonyból készült ótrészes szoknya, hozzá hegyes kivágású bő szeszlis, elől bársonyszalaggal összefont felsőrész. A kivágásba vagy színes lánását, vagy egy újszerű díszet ajánlunk: három klipszet, három különböző tónusú kerámiavirágot. 4. rajz. Egy másik tünemény, úgynevezett klaszikus ruha, magasított nyak, megcsavart derékrész, ami azután a szoknya bőségét képezi. Egyetlen dísz a nyakon egy szabadon foglalt cseppformájú gyöngy (persze, nem valódi).

Ennyit a nagyvilágból és most térjünk át a fekete Budapestre. (Ne tessék félreérteni: a fekete divatú Budapestre.) Délelőttre vékony szövetből készült, gloknisan szabott húzott szoknya; hozzá fekete sima, hosszúujjú, alacsony négyszögletű kivágású pullover. Ugyanezt hordhatjuk délután is két klipszrel a kivágásban, vagy ha jobban tetszik, a most divatos, vastag, fényes gyöngyosorrall. »Estére« van még egy változatunk és ez a szoknya anyagából készült felsőrész. Mély négyszögű kivágás, hosszú szűk ujjak és a csipőre rámenő megcsavart derékrész valamelyik régi színes bársony vagy lánós estélyiruhánkból. Erre az utóbbi ruhadarabra a közeljövőben úgysem lesz égető szükségünk és nem hinném, hogy bármelyik hón szerettét falusi néni még csak 10 deka bármit is adna érte. 5. rajz. Ha van egy olyan régi fekete kabátunk, amelyiket napvilágnál már nem igen veszünk fel és csak lelkiismeretességből tartjuk, mert ugye, manapság megbocsáthatatlan bűn szövetholnit eladni stb., akkor nyugtassuk meg úgy ezt az utálatos lelkiismeretet, hogy a kabátot kiferdítva, végigmossuk ruhát csináltunk belőle. Ujjait hagyjuk meg olyanok, amilyenek voltak, a kihajlítottak viszont vegyük le és csináljuk meg hegyes kivágással. A zsebeket varrjuk vissza, de ferdén most jönnek a különböző változatok és hordási lehetőségek: 1. Tegyük a kivágásba valami jó színű sált — ajánljuk a sárgát — és ilyenkor hordjunk hozzá a sál anyagából készült övet bevont esattal. 2. Ha hidegebb van, hordjunk bele bármilyen színű inblúzt. (Erre a célra kiválóan alkalmasak férjeink olyan eluyútt ingei, amelyeknek eleje 25 cm mélyen még ép. (Nekik nem kell róla tudni.) Ilyen esetben fekete övet viseljünk. 3. Hordjunk bele pullover. Egyet, kettőt, a harmadikat már nem merjük leírni, mert bármilyen sok hely van egy ilyen kabátruhában, e fajta halmozásnál el-lenségeink könnyen azt gondolhatják, hogy napi fél kiló husokot és legalább is öt tejszínhabos süteményen élünk. És hogy ilyennel rágalmazzanak, pláne akkor, amikor ezt még álmainkban sem merjük megenni, nem engedhetjük meg magunknak. 4. Ha vannak maradék pamutjaink, kössünk hozzá keresztcsikos, jó színes barterlit, duplán visszacsavart nyakkal és »mama kedvence felirat« nélkül. 5. Talán van otthon egy darabka fehér báránnyal vagy nyúlpréműnk. Ha van, akkor csináljunk belőle sált, amit simán egymásra hajtva dugunk a kivágásba. Megsúgjuk, ez a legmelegebb, főleg, ha alatta még meghúzdik az egy-két stb. pullover.

Péter Eva

Mai KONYHA

ETREND. Vasárnap: kalarábéleves, gombapörkölt galuskával, köleskásafelújít. — **Hétfő:** rántott leves, babfőzelék pirított hagyma kísérettel. — **Kedd:** lencseleves, lekváros derelye. — **Szerda:** paradicsomleves, töltött burgonya. — **Csütörtök:** zöldségleves, darás metélt. — **Péntek:** hagymaleves, spenót burgonyafánkával. — **Szombat:** Káposztaleves burgonyagombóccal, melaszos palacsinta.

Receptek: Gombapörkölt

A gombát jól megmossa, hagymás zsírban megpirítjuk, ha puha, egy-két kanál liszttel, zöldpetrezselyemmel és kis rózsapaprikával egynegyed órát tovább pirítjuk. Egy-két deci tejfőt adunk hozzá.

Töltött burgonya

Kisebb burgonyát héjastul megfőzünk. A héjtól megtisztított főt burgonyát kávéskanállal kivájjuk s az így keletkezett üreget megtöltjük hús hiányában átdarált paprikás, pirított gombával. Egymás mellé rakjuk túzálló edénybe, leöntjük mártással és a sütőbe tesszük. Mártás: 2 deka vajon gyengén megpirítunk 2 kanál lisztet, feleresztjük vízzel s ha van tejfölünk, beletesszük. Ráöntjük a felforrított mártást a töltött burgonyára.

Köleskásafelújít

Vesszünk 3 deci köleskását, háromszorannyi tejet, ha nincs, vizet, beleadunk 4 deka vajot vagy zsírt, egy késhegynyi sót, cukrot vagy más édesítőt, tetszés szerint. Túzálló edénybe téve, bedobjuk a sütőbe. Egy óra alatt késébe van a jó és olcsó felújít. Adjunk melléje barack- vagy bármilyen ízt.

Melaszos palacsinta

30 deka lisztet tejjel sűrű palacsintatésztává keverünk s annyi melaszt teszünk hozzá, hogy tejes kakaó színe legyen. Vastagabb palacsintákat sütünk belőle. Előnye, hogy tölteni sem kell. Kettéhajtva tááljuk.

Tanácsok.

Engedjék meg fiatal kis asszonytársaink, hogy egy-két tanácsot adjunk arra nézve, miként fogjunk a főzéshez, hogy időt és főleg idegességet spóroljunk meg.

Először is tervezjük meg egy nappal előbb, mit is akarunk főzni s aszerint vásároljunk. Ha hüvelyest akarunk, a mai csökkentett gázszolgáltatás mellett tegyük fel egy nappal előbb is főzni a beáztatott főzelék- vagy levesnek valót, így két óra alatt puhára fő.

Ha hozzáfogunk a főzéshez, készítsünk az asztalra sőt, fűszert, nehogy mindenért szaladgáljunk főzés közben, ezzel időt és erőt takarítunk meg és nem várjuk a férjeeskénket baba a hivatalból idegesen, kimerülve, de vidáman, mosolyogva. Tegyük széppé ezt a nehéz életet, mi asszonyok, amennyire csak tőlünk telik, a környezetünk és a magunk javára.

Barsy Nándorné

Tökéletes alakot akar?

Viseljen

melltartót!

ÉRTÉKEIT
és hozzátartozóit felkutatja
Koch O. Jenő
ny. detektív-főfelügyelő. Magánirodája:
VI., Bencur-utca 26. Telefon: 425-782

FILM VILÁGHÍRADÓ

Filmcenzúra- problémák, állami irányítás, előzetes be- avatkozás — Amerikában is!

Ismeretes az a visszatetszés, amit Teleki Géza utolsó, filmügyekre vonatkozó rendelete keltett. A rendeletet néhány nappal később vissza is vonták.

Érdekes, hogy hasonló problémák még a demokrácia ősi fészkeben, a szabad Amerikában is felszínre vannak.

A kérdés visszanyúl a háborúelőtti időkre. Már akkor 58 állam megszakította a kapcsolatokat a hollywoodi filmvilággal, mert képtelen volt megfizetni a magas adókat, szállítási költségeket stb., amit az amerikai filmek behozatala és játszása jelentett. Washington készséggel segítségére sietett a válságba jutott hollywoodi filmszakmának. Sőt, a kormányzat nagyon is örült, hogy segíthet, minél inkább kérték a segítségét, annál jobban örült. Felajánlotta, hogy elhelyezi a hollywoodi gyárak termékeit külföldön, de ezen a jogon beleszólást kívánt a gyártásba. A filmszakma 50 millió dollárt kapott az amerikai kormánytól »gondosan kiválogatandó« filmekért, amelyek a kontinensre, illetve egyéb külföldi országokba kerülnek. Nem minden film ment át ezen a szűrőn. Ez az eset és az ehhez hasonlóak aztán arra készítették a filmeseket, hogy a gyártandó filmet előzetesen beszéljék meg a kormány-szervvel, mert ha nagy költséggű a film, az csak abban az esetben fizetődik ki, ha külföldre is kikerül. Az is előfordul, hogy ez a hivatalos propaganda követ el hibát és ez jobban visszahat Amerikára, mintha egy magáncég löne bakot.

A hollywoodi filmeket amerikai mozilátogatók szórakoztatására készítették és kiderült, hogy az egész világ élvezi őket. Olyannyira, hogy Hitler szükségesnek látta betiltani őket.

FÉNYSZÓRÓ

MŰVESZETI HETILAP

Főszerkesztő: BALÁZS BÉLA

Felelős szerkesztő: BÉKEFFI ISTVÁN

Felelős kiadó: GYÖNGY PÁL

KIADJA A MAGYAR FILMIPARI R. T.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, IV., SZÉP-UTCA 3

TELEFON: 181-754.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza

Csak válaszbellyel ellátott levelekre válaszol a szerkesztőség

454969 — Athenaeum Rt. mélynyomása
Felelős: TALABÉR FERENC

Jelenet a »Tobacco Road« c. filmből

Szöke Szakáll új filmjében

Tyrone Power és Basil Rathbone

Claudette Colbert, John Payne és John Shepperd,
az »Emlékszel-e még« három főszereplője

A szabadabb szellem egyik terméke a 20th Century Fox legújabb produkciója, a »Tobacco Road«. John Ford rendezte, az »Érik a gyümölcs« rendezője. Az oklahomai dohány, éltetvények slánszociális nővőjáról szóló film új sztárt avat, aki azóta a Fox első számú sztárja lett Gene Tierney.

Szöke Szakáll egyik legnépszerűbb nagyrabírónk és komikusunk volt. Most Amerikában is befutott és — ugyan ezt csinálja! Pasternak a Metro-hoz magával vitte Szöke Szakállt és — főszerepben hozta ki, a »7 szerelmes kislány« c. filmében, ahol Szöke Szakáll 7 gyönyörű lány apját alakítja. A forgatókönyvet is ő írta.

»Kard és szerelem« lesz a magyar címe a »Mark of Zorro« c. Fox-filmnek, ahol Tyrone Power Errol Flynn-szerű, kosztümös szerepet kap és örlési kardpárbajt vív Basil Rathbone-nal.

Claudette Colbert közelebb van már a 40-hez, mint a 30-hoz, de népszerűbb, mint valaha. »Emlékszel-e még?« című filmben Colbert mellett — ugrik ki a Fox új férfisztárja, John Payne és remek szerephez jut egy új gyereksztár: John Shepperd.

FÉNYSZÓRO

A SCALA ÚJ MŰSORA:
A 606-IK KISÉRLET
Edward Gr. Robinsonnal a főszerepben
(Foto Warner)

AZ URÁNIA ÚJ MŰSORA:
VÁGYAK A VIHARBAN
a főszerepekben Claudette Colbert és Ray Milland
(Foto Paramount)